

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30.06.2015. GODINE**

Sarajevo, august/kolovoz 2015. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30.06.2015. godine na osnovu analize mjesečnih i kvartalnih izvještaja o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor).

SADRŽAJ

I	UVOD	3
II	POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH	6
	1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA.....	6
	1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	6
	1.2. Organizacioni dijelovi.....	6
	1.3. Kadrovi	6
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO	8
	2.1. Bilans stanja	8
	2.2. Kapital.....	12
	2.3. Kreditni portfolio.....	13
	2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	20
	2.5. Bilans uspjeha.....	22
	3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA	25
	4. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO U STEČAJU	27
III	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	28
IV	PRILOZI	30

I UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim Sektorom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvještaja koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilansu stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, troškovima plata i ostalim primanjima zaposlenih u MKO, otpisima, likvidnosti i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečni izvještaj o kamatnim stopama.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. MKF u Federaciji BiH su značajno unaprijedile poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole. Kod većine MKO su uloženi veliki naponi u poboljšanje procesa naplate kredita koji se nalaze u vanbilansnoj evidenciji što utječe na finansijsku disciplinu klijenata, te poboljšanje rezultata poslovanja MKO.

U Federaciji BiH sa 30.06.2015. godine, dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 264 organizaciona dijela. U ovom kvartalu, nad imovinom jedne MKF je otvoren stečajni postupak, te zbog ove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema FBiH. U mikrokreditnom sektoru sa 30.06.2015. godine bilo je zaposleno 1.219 radnika, što je za 89 radnika, ili 7% manje u odnosu na 31.12.2014. godine.

Bilansna suma MKO sa 30.06.2015. godine iznosi 406,9 miliona KM, od čega se na MKF odnosilo 395 miliona KM ili 97,1%, a na MKD 11,9 miliona KM ili 2,9%. Bilansna suma na kraju drugog kvartala 2015. godine bila je manja za 45,4 miliona KM ili 10% u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine. Najznačajniji utjecaj na pad aktive na nivou mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni finansijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sistema u FBiH.

Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 30.06.2015. godine, iznosili su 347,8 miliona KM i čine 85% ukupne aktive MKO, te su manji za 9% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 343,5 miliona KM i manji su za 3% u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (35%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru su iznosile 24,82%, i bilježe značajno smanjenje u odnosu na prethodne godine. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja,

Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom periodu, uz stalni nadzor kvaliteta aktive će biti i na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 30.06.2015. godine, mikrokreditni portfolio bilježi pad od 9% (33,5 miliona KM), ali iskazuje poboljšanje pokazatelja kvaliteta aktivnog kreditnog portfolija. Najznačajniji utjecaj na pad mikrokreditnog portfolija na nivou mikrokreditnog sektora FBiH, ali i na poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni finansijski pokazatelji, koji su značajno utjecali na pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sistema u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sistema u FBiH. Poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfolija iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 6,86%, koliko je iznosila na 31.12.2014. godine, na 1,24%. Isto tako, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi značajno poboljšanje, te je sa 8,39% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 1,24%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%). Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno poboljšanje, te je sa 11% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 3,65%. Na nivou sektora, procenat otpisa sa 30.06.2015. godine iznosio je 1,15% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 3,91 procentni poen, te se nalazi u okviru propisanog standarda.

Osnovni izvor sredstava MKO su obaveze po uzetim kreditima koje su na dan 30.06.2015. godine iznosile 199 miliona KM ili 49% ukupne pasive i manje su za 25% u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine. Ukupni kapital MKO na dan 30.06.2015. godine iznosio je 187,9 miliona KM ili 46% ukupne pasive MKO koji je veći za 26,8 miliona KM ili 17% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 185,3 miliona KM ili 98,6%, a kapital jednog MKD 2,6 miliona KM ili 1,4%. Na povećanje kapitala mikrokreditnog sistema u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji je kapital negativan i iznosi – 45,7 miliona KM, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema u FBiH

Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 123,2 miliona KM koji čini 67% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 55,8 miliona KM ili 30% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 6,2 miliona KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a dobit 96 hiljada KM.

U periodu 01.01. - 30.06.2015. godine, od ukupno 11 MKF, 7 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.547 hiljada KM, dok su 4 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 335 hiljada KM. U periodu 01.01. - 30.06.2015. godine, jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 96 hiljada KM (01.01. - 30.06.2014.: 170 hiljada KM neto gubitka).

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 7.308 hiljada KM, što je za 16.518 hiljada KM više u odnosu na isti period prethodne godine.

Što se tiče operativne održivosti, od 12 MKO, 5 MKF i 1 MKD mogu iz ostvarenih redovnih prihoda pokriti rashode.

Izveštaji nezavisnog vanjskog revizora

Članom 18. Zakona o MKO, propisano je da su MKO dužne imenovati, uz saglasnost Agencije, vanjskog revizora koji će izvršiti reviziju godišnjih finansijskih izvještaja i sačiniti revizorski izvještaj, u skladu sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije, koje MKO dostavljaju Agenciji najkasnije pet mjeseci po isteku poslovne godine na koju se izvještaj odnosi. MKO su dužne revizorske izvještaje u skraćenom obliku objaviti u jednoj ili više dnevnih novina, dostupnih na cijeloj teritoriji BiH, u roku od 30 dana od dana prijema izvještaja, i o tome, uz dostavu kopije objave, odmah izvjestiti Agenciju. U skladu sa članom 19. Odluke o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, br: 27/07 i 46/11), MKO su dužne pribaviti saglasnost Agencije za imenovanje vanjskog revizora. Izbor revizorske kuće vrši isključivo organ upravljanja MKO na prijedlog odbora za reviziju, a zahtjev za izdavanje saglasnosti s pratećom dokumentacijom i odlukom organa upravljanja o izboru revizorske kuće, dostavljaju Agenciji. U skladu sa članom 23. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12), Agencija može odbiti izvještaj nezavisnog revizora i zahtijevati novi izvještaj koji će izraditi ovlašten revizor kojeg imenuje Agencija, na teret MKO.

Uvidom u dostavljene revizorske izvještaje za 2014. godinu, utvrđeno je da je od 12 MKO, 10 MKF i 1 MKD imali nekvalifikovane izvještaje, od čega su kod 2 MKF i 1 MKD u izvještajima istaknute činjenice koje su se uglavnom odnosile na nepoštivanje uvjeta poslovanja propisanih odlukama Agencije. Jedna MKF, koja je imala kvalifikovan izvještaj, je donijela odluku o povlačenju istog, a zbog naknadnih saznanja određenih materijalno značajnih činjenica koji utiču na finansijske izvještaje MKF. Jedna MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak nije Agenciji dostavila revizorski izvještaj. U prilogu 3. ove Informacije, navedeni su detaljniji podaci o revizorskim izvještajima po pojedinačnim MKO za godine koje su završile 31.12.2013. i 31.12.2014.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO na temelju kvartalnih izvještaja. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava tačnost dostavljenih izvještaja. Jednoj MKF je, zbog značajnih nepravilnosti u radu te na bazi dostavljenih izvještaja zaključno sa 30.06.2014. godine, poslije provođenja potrebnog postupka oduzeta dozvola za obavljanje poslova davanja mikrokredita na dan 09.10.2014.godine. Međutim, privremenom mjerom suda odloženo je Rješenje Agencije o oduzimanju dozvole do okončanja upravnog spora. I po odlaganju Rješenja na zahtjev ove MKF, ista je iskazala značajno pogoršanje poslovanja, te svojim rezultatima značajno ugrožava mikrokreditni sistem u Federaciji BiH. Općinski sud u Sarajevu je, dana 03.06.2015. godine, otvorio stečajni postupak nad Fondacijom i imenovao stečajnog upravnika. Zbog ove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema FBiH, već je njeno poslovanje obrađeno u posebnom poglavlju ove Informacije.

II POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 30.06.2015. godine, dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 34 organizaciona dijela MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. U ovom kvartalu, nad imovinom jedne MKF je otvoren stečajni postupak, te zbog ove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema FBiH, već su obrađeni u posebnom poglavlju ove Informacije.

Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obaveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30.06.2015. godine imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacioni dijelovi

Na dan 30.06.2015. godine, u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacionih dijelova, kojeg u skladu sa članom 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 264 organizaciona dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 174, Republici Srpskoj 87 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH manji je za 18 organizacionih dijelova, odnosno 6% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 136 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

Organizacione dijelove izvan Federacije BiH ima 7 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacionih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacionih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 34 filijale i terenska ureda.

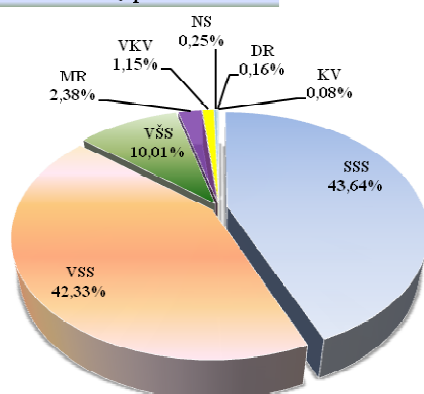
1.3. Kadrovi

Sa 30.06.2015. godine, mikrokreditni sektor Federacije BiH zapošljava ukupno 1.219 radnika, što je za 89 radnika, ili 7% manje u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine. Na ovaj pad zaposlenih najviše utjecaja imalo je značajno otpuštanje uposlenika kod MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak. MKF zapošljavaju 1.199 radnika ili 98,4%, a MKD 20 radnika ili 1,6%.

Tabela 1. Kvalifikaciona struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2014.		Ukupno	Učešće (%)	30.06.2015.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,23	3	0	3	0,25	100
2.	KV	1	0	1	0,08	1	0	1	0,08	100
3.	VKV	13	0	13	0,99	14	0	14	1,15	108
4.	SSS	600	6	606	46,33	523	9	532	43,64	88
5.	VŠS	128	2	130	9,94	121	1	122	10,01	94
6.	VSS	518	9	527	40,29	507	9	516	42,33	98
7.	MR	26	1	27	2,06	28	1	29	2,38	107
8.	DR	1	0	1	0,08	2	0	2	0,16	200
UKUPNO		1.290	18	1.308	100,00	1.199	20	1.219	100,00	93

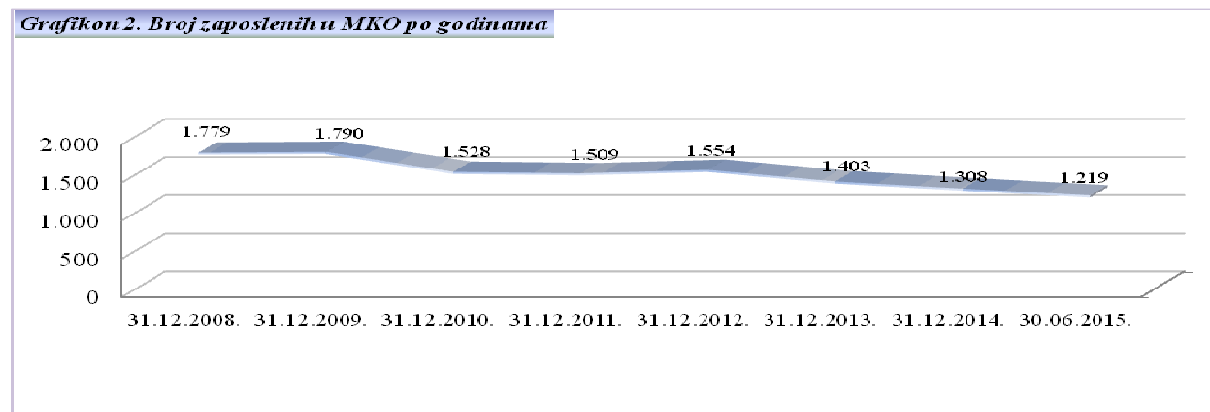
U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 43,64%, VSS od 42,33% i VŠS od 10,01%. Procent učešća zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 12%, a sa višom stručnom spremom za 6%, dok je procent učešća zaposlenih magistara u porastu za 7%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Posmatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30.06.2015. godine zapošljavale 1.219 radnika, što predstavlja smanjenje od 32% u odnosu na kraj 2009. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 56%, odnosno 33%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma MKO sa 30.06.2015. godine iznosi 406,9 miliona KM i za 45,4 miliona KM ili 10% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 4 MKF i jedno MKD, pad su zabilježile 6 MKF, dok je jedna MKF zadržala približno isti nivo bilansne sume u odnosu na posmatrani period.

Pad bilansne sume do 10% u odnosu na 31.12.2014. godine zabilježile su 4 MKF, dok je jedna MKF zabilježila pad od 10%. Jedna MKF, u prvih šest mjeseci 2015. godine, aktivu je smanjila za čak 10,9 miliona KM, te je zabilježila pad od čak 24% u odnosu na kraj prethodne godine, što je utjecalo i na pad aktive na nivou cijelog sektora.

Najznačajniji utjecaj na pad aktive na nivou mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni finansijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sistema u FBiH.

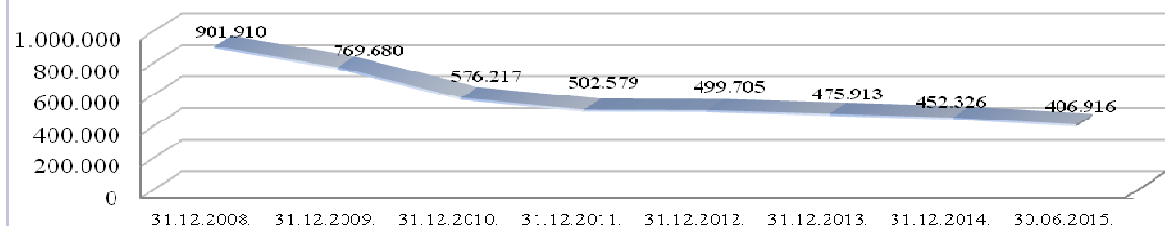
Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 372 miliona KM ili 91%.

- 000 KM -

Tabela 2. Bilans stanja MKO									
OPIS	31.12.2014. godine			30.06.2015. godine					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	36.912	2.001	38.913	19.220	5	264	2	19.484	50
2. Plasmani bankama	3.523	0	3.523	743	0	0	0	743	21
3. Krediti	376.275	5.031	381.306	336.331		11.504		347.835	91
4. Rezer. za kred. Gubitke	26.140	11	26.151	4.297		26		4.323	17
5. Neto krediti	350.135	5.020	355.155	332.034	84	11.478	96	343.512	97
6. Posl. pr. i ost. fik. Aktiva	39.373	29	39.402	30.033	7	24	0	30.057	76
7. Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	3.061	1	0	0	3.061	100
8. Ostala aktiva	13.820	71	13.891	10.156	3	158	2	10.314	74
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	1.618	1	1.619	253		2		255	16
UKUPNO AKTIVA	445.206	7.120	452.326	394.994	100	11.922	100	406.916	90
PASIVA									
10. Obav. po uzetim kred.	260.474	4.303	264.777	190.187	48	8.815	74	199.002	75
11. Ostale obaveze	26.134	309	26.443	19.531	5	503	4	20.034	76
12. Kapital	158.598	2.508	161.106	185.276	47	2.604	22	187.880	117
UKUPNO PASIVA	445.206	7.120	452.326	394.994	100	11.922	100	406.916	90
Vanbilansna evidencija	182.483	56	182.539	125.051		45		125.096	69

Posmatrajući bilansnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 901,9 miliona KM. Bilansna suma MKO na dan 30.06.2015. godine iznosila je 406,9 miliona KM, i manja je za čak 55% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilansne sume, kod kojih je ista pala za čak 75%, odnosno 69%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

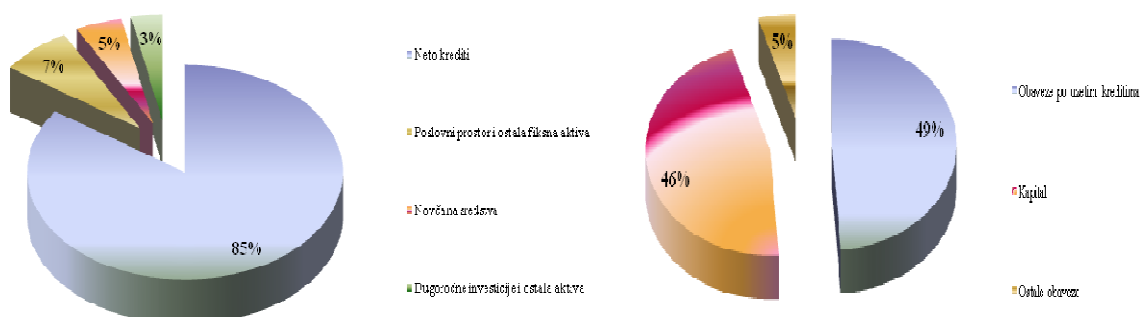

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 19,5 miliona KM ili 5% sa stopom pada od 50% u odnosu na 31.12.2014. godine i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 0,7 miliona KM i manji su za 79% u odnosu na kraj prethodne godine.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezervisanja za kreditne gubitke iznose 343,5 miliona KM ili 85% ukupne aktive i manji su za 11,6 miliona KM ili 3% u odnosu na 31.12.2014. godine. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 7 MKF i 1 MKD, a pad su zabilježile 4 MKF. U odnosu na 31.12.2014. godine, pad neto kredita do 10% zabilježile su 3 MKF, dok je jedna MKF zabilježila pad neto kredita od 21% u posmatranom periodu.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 30,1 milion KM ili 7% ukupne aktive i za 9,3 miliona KM ili 24%, ova bilansna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Procent fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 8,56% što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, tri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 3,1 milion KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezervisanja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 10,1 milion KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilansne pozicije čine 3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Procenat ostale aktive na nivou sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 2,53%, a gledajući pojedinačno kod jedne MKF ova pozicija prelazi 10%.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 199 miliona KM ili 49% ukupne pasive i manje su za 25% u odnosu na 31.12.2014. godine.

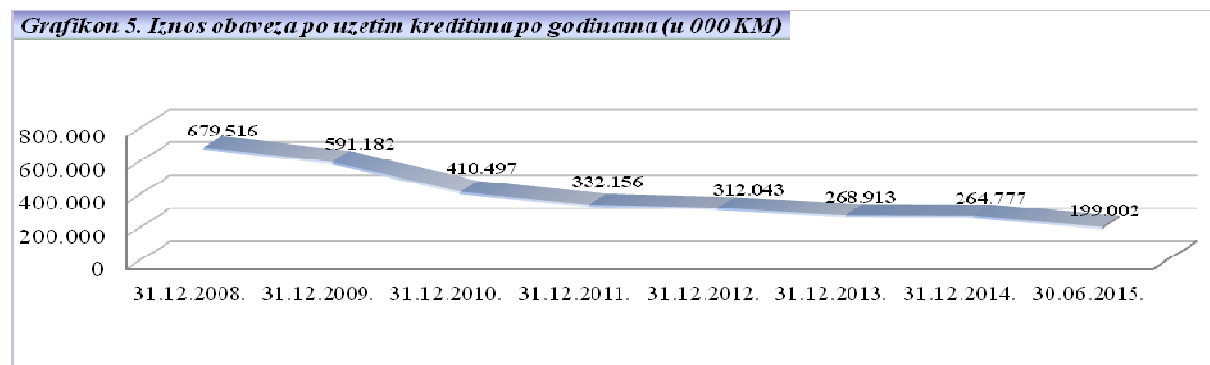
Tabela 3. Ročna struktura uzetih kredita

OPIS	31.12.2014. godine				30.06.2015. godine				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	78.848	217	79.065	30	85.973	1.035	87.008	44	110
2. Obaveze po uzetim dugoroč. Kreditima	181.626	4.086	185.712	70	104.214	7.780	111.994	56	60
UKUPNO	260.474	4.303	264.777	100	190.187	8.815	199.002	100	75

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 112 miliona KM ili 56% i manji su za 40% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 87 miliona KM ili 44% i imaju stopu rasta od 10% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 30.06.2015. godine nisu imale obaveza po uzetim kreditima.

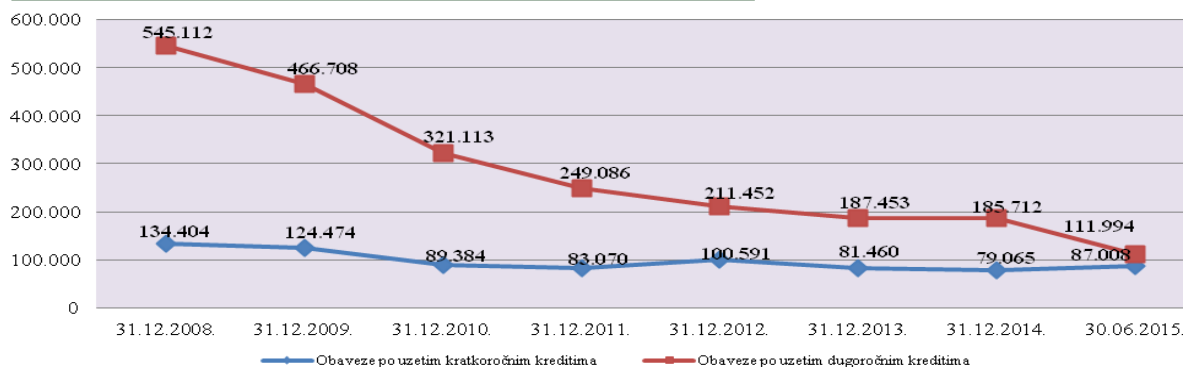
Obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stepen opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi finansirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno jedan od značajnih rizika za razvoj i rast sektora predstavlja nepovjerenje povjerioca koji potražuju preko 50 miliona KM od jedne MKF koja je zbog loše kvalitete kreditnog portfolija, te lošeg upravljanja ročnošću aktive i pasive, pretrpila značajne gubitke te je u potpunosti nelikvidna i nesolventna. Istoj MKF su blokirani računi kod poslovnih banaka od početka II kvartala 2014. godine uslijed nemogućnosti izmirenja obaveza prema povjeriocima. Nad imovinom spomenute MKF je u toku drugog kvartala 2015. godine otvoren stečajni postupak.

Posmatrajući iznos ukupnih obaveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 miliona KM. Ukupne obaveze MKO po uzetim kreditima na dan 30.06.2015. godine iznosile su 199 miliona KM, i manje su za čak 71% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 86%, odnosno 78%.

Pored toga što su ukupne obaveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 71%, odnosno manje za 25% u odnosu na kraj prethodne godine, posmatrajući obaveze po uzetim kreditima po ročnosti, dugoročni krediti su, u odnosu na 2008. godinu, u padu za čak 79%, odnosno u padu za 40% u odnosu na kraj 2014. godine, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 35%, ali su zabilježili porast od 10% u odnosu na kraj 2014. godine.

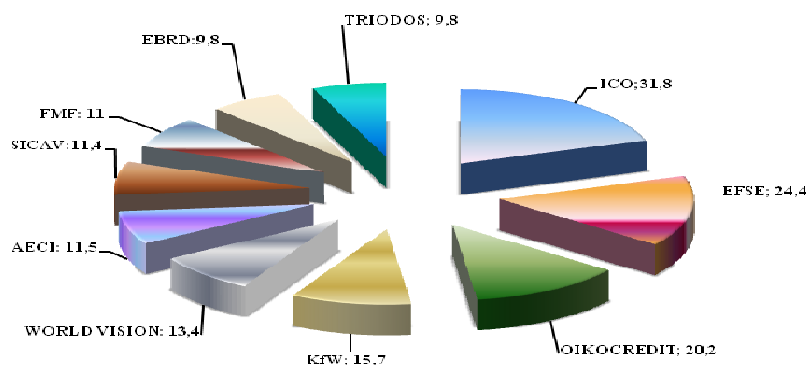
Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

Deset najznačajnijih kreditora MKO su:¹

- 1.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španija (31,8 miliona KM);
- 2.) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Evropu, Luksemburg (24,4 miliona KM);
- 3.) Oikokredit, Holandija (20,2 miliona KM);
- 4.) KfW - Kreditanstalt fur Wiederaufbau, Njemačka (15,7 miliona KM);
- 5.) World Vision International, USA (13,4 miliona KM);
- 6.) AECI – Agencija za međunarodnu saradnju Kraljevine Španije (11,5 miliona KM);
- 7.) Responsibility SICAV, Švicarska (11,4 miliona KM);
- 8.) Federalno ministarstvo financija, FBiH (11 miliona KM);
- 9.) EBRD – Evropska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (9,8 miliona KM);
- 10.) Triodos – Doen, Holandija (9,8 miliona KM).

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obaveze iznose 20 miliona KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Procent ostalih obaveza na nivou sektora u odnosu na ukupne obaveze iznosi 9,12%, a gledajući pojedinačno, ukupno 6 MKF ima procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Vanbilansna evidencija na dan 30.06.2015. godine iznosi 125,1 milion KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (124,8 miliona KM) i komisioni poslovi (0,3 miliona KM koje imaju dvije MKF), a za 31% je manja od stanja sa 31.12.2014. godine.

¹ U najznačajnije kreditore MKO su uključeni i kreditori MKF nad čijom imovinom je otvoren stečajni postupak i čiji pokazatelji su obrađeni odvojeno od mikrokreditnog sistema FBiH.

2.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 30.06.2015. godine iznosi 187,9 miliona KM ili 46% ukupne pasive i veći je za 26,8 miliona KM ili 17% u odnosu na kraj 2014. godine. Kapital MKF iznosi 185,3 miliona KM ili 98,6%, a kapital jednog MKD 2,6 miliona KM ili 1,4%.

Na povećanje kapitala mikrokreditnog sistema u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji je kapital negativan i iznosi – 45,7 miliona KM, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema u FBiH, već su obrađeni u zasebnom dijelu ove Informacije.

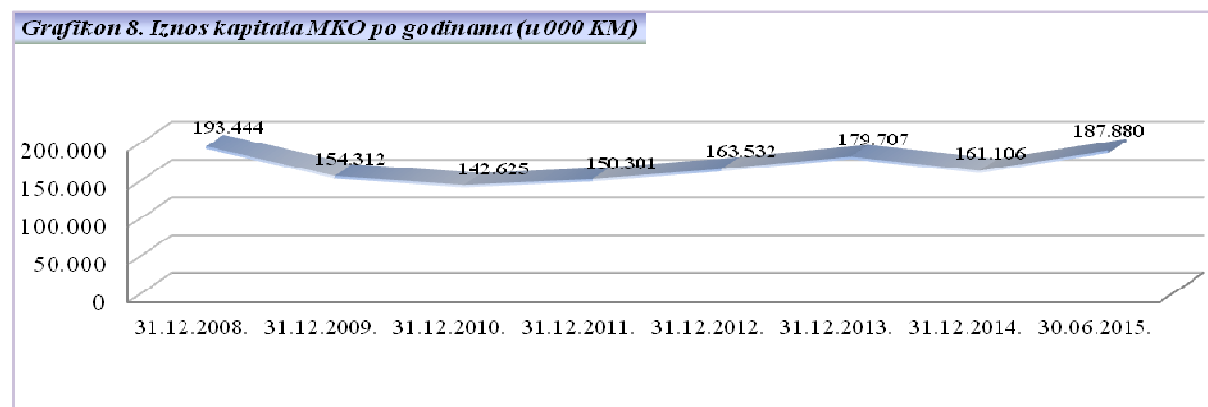
Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 32,46% ukupne aktive, a 4 MKF imaju procent iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tabela 4. Struktura kapitala MKO

OPIS	31.12.2014. godine					30.06.2015. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	67.521	43	0	0	67.521	55.800	30	0	0	55.800	83
Osnovni kapital	3.820	2	600	24	4.420	3.820	2	600	23	4.420	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	84.795	53	0	0	84.795	123.226	67	0	0	123.226	145
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-392	-16	-392	0	0	96	4	96	-24
Zakonske rezerve	0	0	2.300	92	2.300	0	0	1.908	73	1.908	83
Ostale rezerve	2.462	2	0	0	2.462	2.430	1	0	0	2.430	99
UKUPNO KAPITAL	158.598	100	2.508	100	161.106	185.276	100	2.604	100	187.880	117

Posmatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 miliona KM. Ukupan kapital MKO na dan 30.06.2015. godine iznosio je 187,9 miliona KM, i manji je za 3% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti smanjen za 63%, odnosno 47%.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 123,2 miliona KM, te čini 67% ukupnog kapitala MKF i veći je za 38,4 miliona KM ili 45% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 30.06.2015. godine ostvarile su 4 MKF, a višak prihoda nad rashodima 7 MKF, dok je jedno

MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 30.06.2015. godine ostvarilo je 5 MKF i 1 MKD, dok je 6 MKF ostvarilo manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od tih 6 MKF, dvije su zahvaljujući vanrednim приходima, koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju drugog kvartala 2015. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 55,8 miliona KM ili 30% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, manji je za 11,7 miliona KM odnosno 17%. Na smanjenje doniranog kapitala mikrokreditnog sistema u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji donirani kapital iznosi 10,6 miliona KM, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema u FBiH.

U skladu sa članom 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvještavati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvještajima koje dostavljaju Agenciji, 10 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvještajima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Osnovni kapital MKF na dan 30.06.2015. godine iznosi 3,8 miliona KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,4 miliona KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a dobit 96 hiljada KM.

2.3. Kreditni portfolio

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 347,8 miliona KM ili 85% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 336,3 miliona KM ili 96,7% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 11,5 miliona KM ili 3,3% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tabeli 5.

- 000 KM -

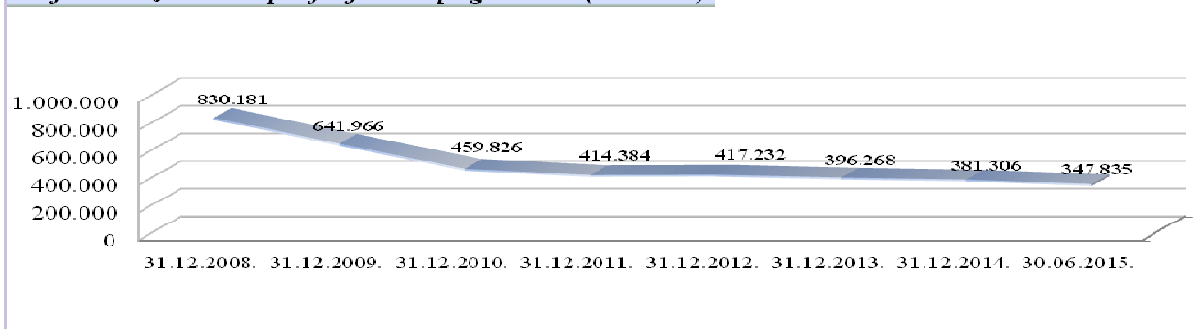
Red. Broj	OPIS	31.12.2014. godine			30.06.2015. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	376.275	5.031	381.306	336.331	11.504	347.835	91
2.	Rezerve za kreditne gubitke	26.140	11	26.151	4.297	26	4.323	17
3.	Neto krediti (1.-2.)	350.135	5.020	355.155	332.034	11.478	343.512	97

Neto krediti iznose 343,5 miliona KM i za 3% su manji u odnosu na 31.12.2014. godine, dok su krediti na bruto osnovi također manji za 9% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 4,3 miliona KM i manje su za 83% u odnosu na 31.12.2014. godine. Na smanjenje rezervi za kreditne gubitke mikrokreditnog sistema u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čije rezerve za kreditne gubitke su iznosile 8,6 miliona KM, nisu

uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema u FBiH. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 1,24%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2014. godine, bilježi poboljšanje od 5,62 procentna poena.

Grafikon 9. Iznos bruto portfolija MKO po godinama (u 000 KM)

Posmatrajući bruto portfolio MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 miliona KM. Ukupan bruto portfolio na dan 30.06.2015. godine iznosio je 347,8 miliona KM, i isti je manji za 58% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfolija, kod kojih je isti pao za čak 81%, odnosno 73%.

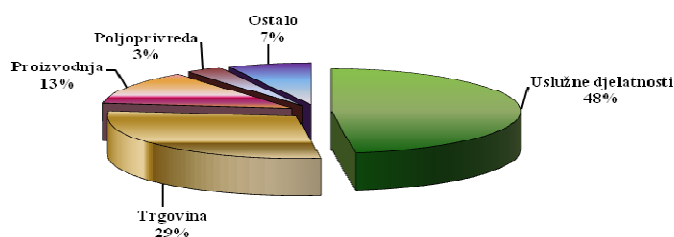
- 000 KM -

Tabela 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.06.2015. godine

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	190	3.059	18	3.267	48%
b.)	Trgovina	184	1.768	15	1.967	29%
c.)	Poljoprivreda	4	204	1	209	3%
d.)	Proizvodnja	126	749	7	882	13%
e.)	Ostalo	140	381	2	523	7%
	UKUPNO 1:	644	6.161	43	6.848	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	8.057	62.619	379	71.055	21%
b.)	Trgovina	3.086	20.852	161	24.099	7%
c.)	Poljoprivreda	11.268	109.270	449	120.987	35%
d.)	Proizvodnja	1.000	6.763	41	7.804	2%
e.)	Stambene potrebe	2.335	57.159	186	59.680	18%
f.)	Ostalo	12.470	44.416	476	57.362	17%
	UKUPNO 2:	38.216	301.079	1.692	340.987	100%
	UKUPNO (1+2):	38.860	307.240	1.735	347.835	

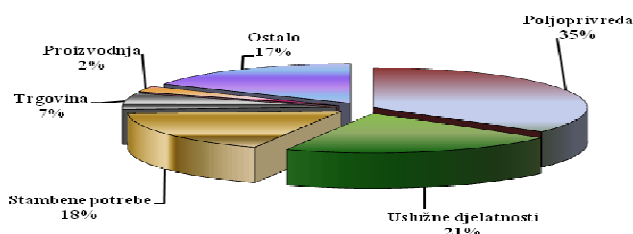
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 6,8 miliona KM ili 2% plasirano je pravnim licima, a 341 milion KM ili 98% plasirano je fizičkim licima. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 40,6 miliona KM ili 12%, a na dugoročne kredite 307,2 miliona KM ili 88%. Sama dospjela potraživanja ukupno iznose 1,7 miliona KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim licima.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 3,3 miliona KM ili 48%, odnosno trgovina 2 miliona KM ili 29%. Za proizvodnju dato je 0,9 miliona KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,2 miliona KM ili 3%, a za ostale namjene 0,5 miliona KM ili 7%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita datih **fizičkim licima**, 121 milion KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim 71,1 milion KM ili 21% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 59,7 miliona KM ili 18%, za trgovinu je plasirano 24,1 milion KM ili 7%, za proizvodnju 7,8 miliona KM ili 2%, te za ostalo 57,3 miliona KM ili 17%.

- 000 KM -

Tabela 7. Sektorska struktura mikrokredita				
Mikrokrediti za:	31.12.2014.	30.06.2015.	Učešće	Indeks
Poljoprivreda	128.758	121.196	35%	94
Uslužne djelatnosti	81.896	74.322	22%	91
Ostale namjene	62.892	57.885	17%	92
Stambene potrebe	57.874	59.680	17%	103
Trgovina	36.119	26.066	7%	72
Proizvodnja	13.767	8.686	2%	63
UKUPNO	381.306	347.835	100%	91

Na osnovu analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (35%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, procent ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu je od 6% do 37%, osim kredita za stambene potrebe koji su u porastu za 3%. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti u padu su za 3% u odnosu na

kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u padu za 38%.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2014.	30.06.2015.	Učešće	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	315.991	307.240	88%	97
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	65.315	40.595	12%	62
UKUPNO	381.306	347.835	100%	91

Prema izvještajima koje su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfolija uslijed elementarnih nepogoda iz maja/svibnja 2014. godine na dan 30.06.2015. godine, aktivni kreditni portfolio koji nije kasnio sa 30.04.2014. godine, a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 7 miliona KM. Kreditni portfolio koji je kasnio sa 30.04.2014. godine, a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda, na dan 30.06.2015. godine, iznosi 0,1 milion KM. Broj kreditnih partija za koje je proglašen moratorij uslijed elementarnih nepogoda, na ovaj izvještajni datum je 16 u ukupnom iznosu od 40 hiljada KM. Kreditni portfolio koji je ponovo ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda na dan 30.06.2015. godine, iznosi 2,6 miliona KM. Najveće učešće u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (42%) i krediti za stambene potrebe (26%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30.06.2015. godine vide se iz slijedeće tabelle.

- 000 KM -

Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer vi— sanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezer vi— sanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	335.125	96,35	0%	0	264	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	3.972	1,14	2%	64	0	79	1	0	80
3.	16 – 30	15%	4.437	1,28	100%	79	0	665	79	0	744
4.	31 – 60	50%	1.389	0,40	100%	40	0	694	40	0	734
5.	61 – 90	80%	926	0,27	100%	40	0	741	40	0	781
6.	91 – 180	100%	1.986	0,57	100%	96	0	2.144	96	0	2.240
UKUPNO			347.835	100		319	264	4.323	256	0	4.579
7.	preko 180	Otpis	1.094		100%	97					

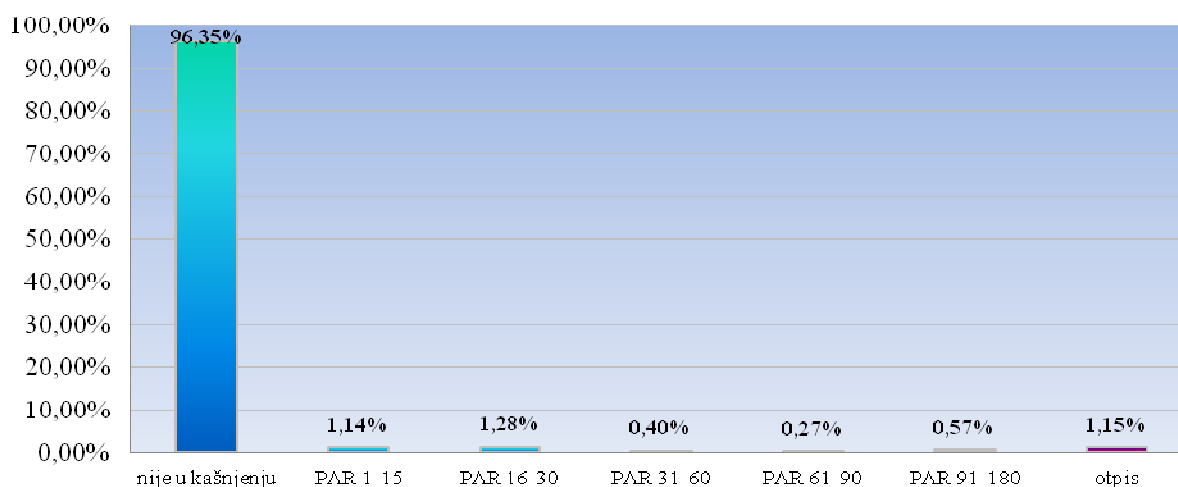
*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezervisanja jedne MKF za zamjenske kredite, reprogramirane kredite i ugovorne obaveze.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu od 12,7 miliona KM ili 3,65%, dok 96,35% kredita nije u kašnjenju. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 0,3 miliona KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 4,6 miliona KM i u odnosu na 31.12.2014. godine, manje su za 23,2 miliona KM, odnosno 84%.

Na smanjenje ukupnih rezervi mikrokreditnog sistema u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čije su ukupne rezerve iznosile 9,2 miliona KM, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema u FBiH.

U prvih šest mjeseci 2015. godine, MKO su otpisale 2,1 milion KM glavnice i 0,2 miliona KM kamate.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

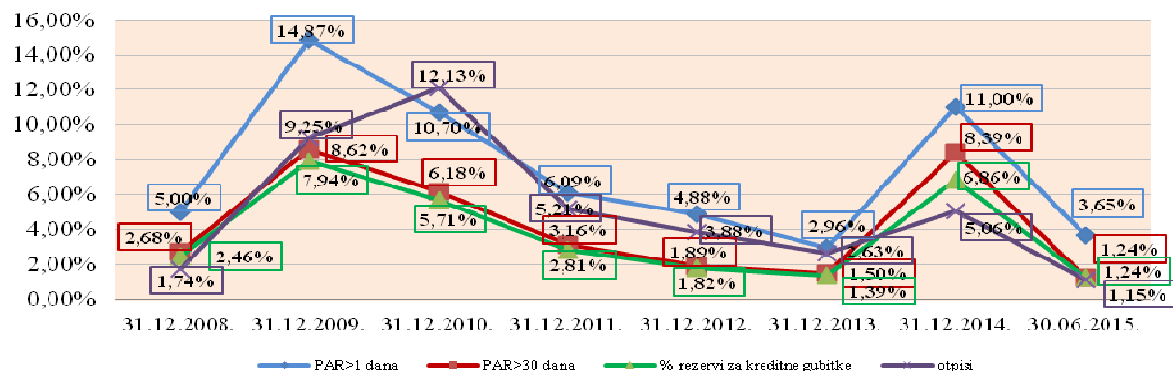

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 30.06.2015. godine, mikrokreditni portfolio bilježi pad od 9% (33,5 miliona KM), ali iskazuje poboljšanje pokazatelja kvaliteta aktivnog kreditnog portfolija. Najznačajniji utjecaj na pad mikrokreditnog portfolija na nivou mikrokreditnog sektora FBiH, ali i na poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni finansijski pokazatelji, koji su značajno utjecali na pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sistema u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sistema u FBiH. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje se suočavaju s nedostatkom sredstava za finansiranje kreditnog portfolija.

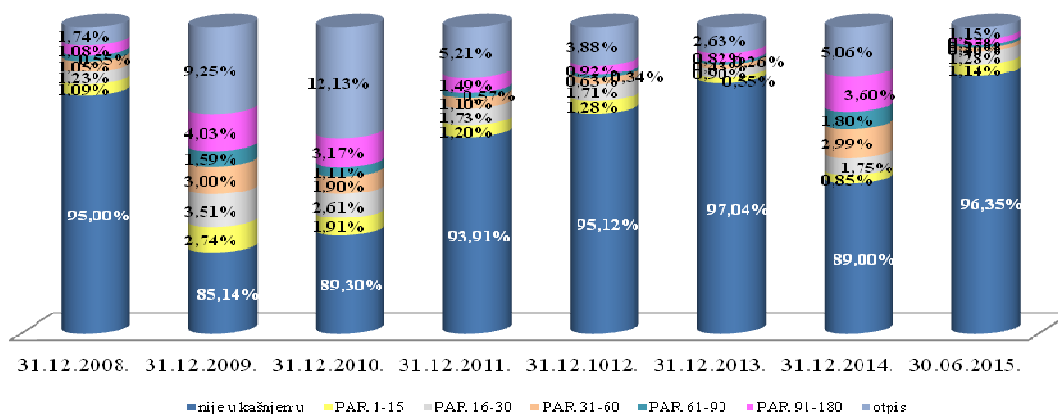
Poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfolija iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 6,86%, koliko je iznosila na 31.12.2014. godine, na 1,24%. Isto tako, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi značajno poboljšanje, te je sa 8,39% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 1,24%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno poboljšanje, te je sa 11% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 3,65%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

U prvih šest mjeseci 2015. godine, MKO su otpisale 1.442 kreditne partije (1.413 otpisanih kreditnih partija odnosi se na fizičke osobe, a 29 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 2,3 miliona KM, od čega se 2,1 milion KM odnosi na otpisanu glavnice.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

Na nivou sektora, procenat otpisa sa 30.06.2015. godine iznosio je 1,15% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 3,91 procentni poen, te se nalazi u okviru standarda propisanog od Agencije. Jedna MKF ne zadovoljava standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako u prvih šest mjeseci 2015. godine, naplatile 4,8 miliona KM otpisane glavnice i 0,5 miliona KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom periodu trajni otpis iznosio 21 hiljada KM po glavnici i 38 hiljada KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita u prvom kvartalu 2015. godine, jedno MKD je imalo 22% naplate otpisanih kredita u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, 5 MKF su imale procenat efikasnosti naplate u rasponu od 5% do 7%, dok su 6 MKF imale procenat efikasnosti naplate manji od 5%.

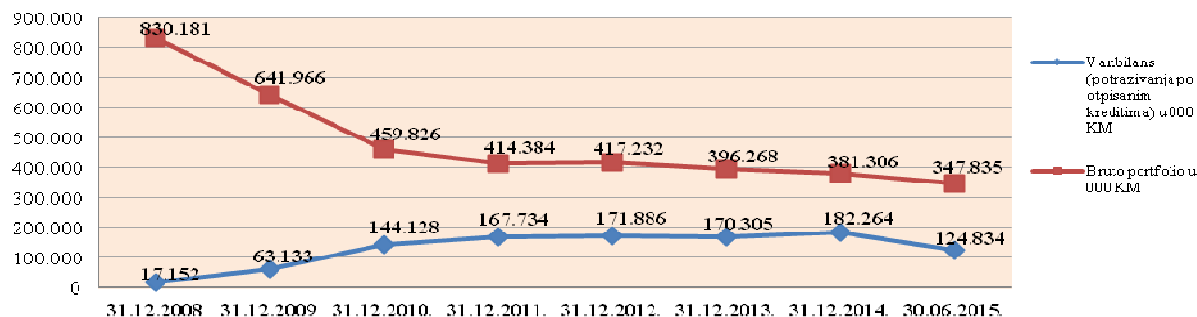
Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u vanbilansnoj evidenciji sa 30.06.2015. godine iznose 124,8 miliona KM i manja su za 32% u odnosu na kraj prethodne godine. Najznačajniji utjecaj na pad potraživanja po otpisanim kreditima na nivou mikrokreditnog sektora FBiH, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF, čija potraživanja po otpisanim kreditima iznose preko 90 miliona KM, otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni finansijski pokazatelji, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sistema u FBiH.

OPIS	FIZIČKA LICA		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 01.01.2015.	111.638	11.803	2.856	303	114.494	12.106
Promjene u 2015. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	2.032	190	56	4	2.088	194
<i>otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	969	95	25	2	994	97
<i>otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	1.063	95	31	2	1.094	97
<i>otpis u periodu 01.07.-30.09.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	4.752	493	64	6	4.816	499
<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.259	224	40	3	2.299	227
<i>naplata otpisa u periodu 01.04.-30.06.</i>	2.493	269	24	3	2.517	272
<i>naplata otpisa u periodu 01.07.-30.09.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>naplata otpisa u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	21	38	0	0	21	38
<i>trajni otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	8	28	0	0	8	28
<i>trajni otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	13	10	0	0	13	10
<i>trajni otpis u periodu 01.07.-30.09.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>trajni otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.06.2015.	108.897	11.462	2.848	301	111.745	11.763

* Napomena: Podaci u Tabeli 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u vanbilansnoj evidenciji za iznos od 1,3 miliona KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio vansudskih nagodbi kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfolio MKO manji je za 58%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za više od 7 puta, i sa 30.06.2015. godine čine 36% ukupnog kreditnog portfolija. Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfolija između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da tri MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfolio (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u vanbilansu veći je od iznosa ukupnih bruto kredita za 45%), što je direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfolija.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

MKO su dužne pokrenuti sudske sporove za naplatu otpisanih potraživanja preko 180 dana u cilju zaštite imovine MKO.

2.3.2. Otplata kredita sa instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfolija. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih perioda, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obaveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koji se otplaćuju putem jemstva, Agencija je od 31.12.2009. godine propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvještajima o otplati kredita na teret jemaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfoliju MKO na dan 30.06.2015. godine je bio 147.402 od čega su 1,35% kreditnih partija otplaćivali jemci što je manje za 0,09 procentnih poena u odnosu na procenat kredita koje su otplaćivali jemci u ukupnom broju kredita na dan 31.12.2014. godine (2014.: 1,44%). Prema kvartalnim izvještajima, ukupan bruto kreditni portfolio u MKO sektoru na dan 30.06.2015. godine je iznosio 347.835 hiljada KM od čega je udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jemaca iznosio 1,44% što je za 0,15 procentnih poena manje u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jemaca u ukupnom bruto kreditnom portfoliju na kraju 2014. godine (2014.: 1,59%).

Prema izvještajima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i lizing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u periodu od 01.04. do 30.06.2015. godine, podneseno je ukupno 72 prigovora prema MKO. Za 2 MKF nema evidentiranih prigovora.

Sudužnici/jemci su uputili 29 prigovora, dužnici 21 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 22 prigovora. MKO su pozitivno riješile 17 prigovora, negativno 40 prigovora, dok je 15 prigovora u procesu izjašnjenja.

2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realizovanja ugovora o kreditu. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

U skladu s mjesečnim izvještajima o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u drugom kvartalu 2015. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 92,1 milion KM što je za 8,7 miliona KM, odnosno 10% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom periodu prethodne godine. Sa stanjem na 30.06.2015. godine, MKO su imale 147.402 aktivnih kreditnih partija, što je za 11.411 kreditnih partija, odnosno 7% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na dan 30.06.2015. godine, bio je 2.360 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.299 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 9.969 KM.

Tabela 11. Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za II kvartal 2015. godine – po proizvodima

Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u II kvartalu 2015. godine (u 000 KM)	Ponderisana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderisana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	21.219	18,34%	25,57%
1.1.	Uslužne djelatnosti	4.710	16,82%	24,35%
1.2.	Trgovinu	1.895	17,91%	24,30%
1.3.	Poljoprivredu	6.876	13,94%	21,20%
1.4.	Proizvodnju	718	17,08%	22,56%
1.5.	Stambene potrebe	1.159	22,69%	28,07%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.591	23,97%	29,11%
1.7.	Ostalo	4.270	24,23%	33,01%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	70.879	20,85%	24,60%
2.1.	Uslužne djelatnosti	14.199	21,43%	25,57%
2.2.	Trgovinu	4.865	20,46%	24,32%
2.3.	Poljoprivredu	24.060	19,73%	23,18%
2.4.	Proizvodnju	1.792	20,20%	24,34%
2.5.	Stambene potrebe	14.010	20,31%	23,04%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.654	24,81%	29,21%
2.7.	Ostalo	10.299	23,10%	28,13%
UKUPNO		92.098	20,28%	24,82%

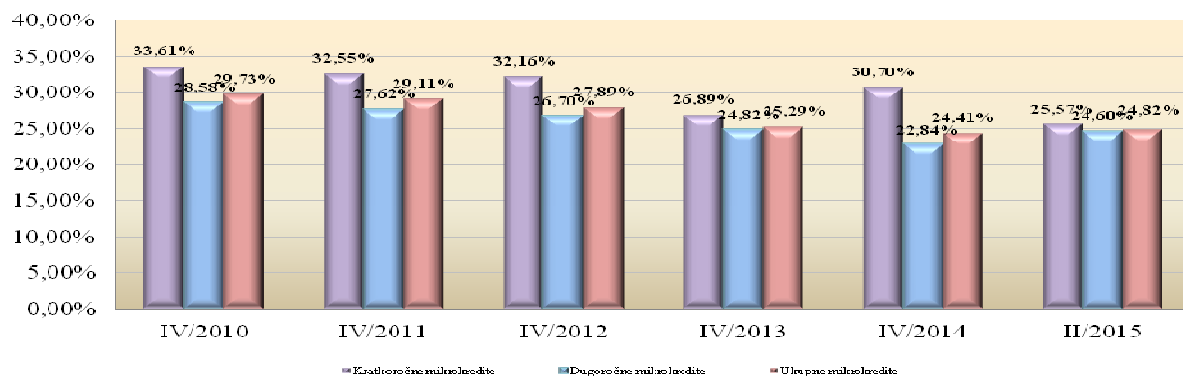
Za kratkoročne kredite, prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 13,94% za poljoprivredu do 24,23% za ostale kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 21,20% za poljoprivredu do 33,01% za ostale kredite. Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,73% za poljoprivredu do 24,81% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 23,04% za stambene kredite do 29,21% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu i stambene potrebe, dok su najskuplji nenamjenski i ostali krediti.

Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u donjoj tabeli.

Tabela 12. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA PONDERISANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014	II/2015
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%	25,57%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%	24,60%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%	24,82%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

Mikrokreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2015. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 24,82%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2014. godine, ostvarile rast od 0,41 procentni poen. Posmatrajući isti period, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 25,57%, te su zabilježile pad od 5,13 procentnih poena. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju drugog kvartala 2015. godine, iznosile su 24,60%, te su u porastu za 1,76 procentnih poena u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

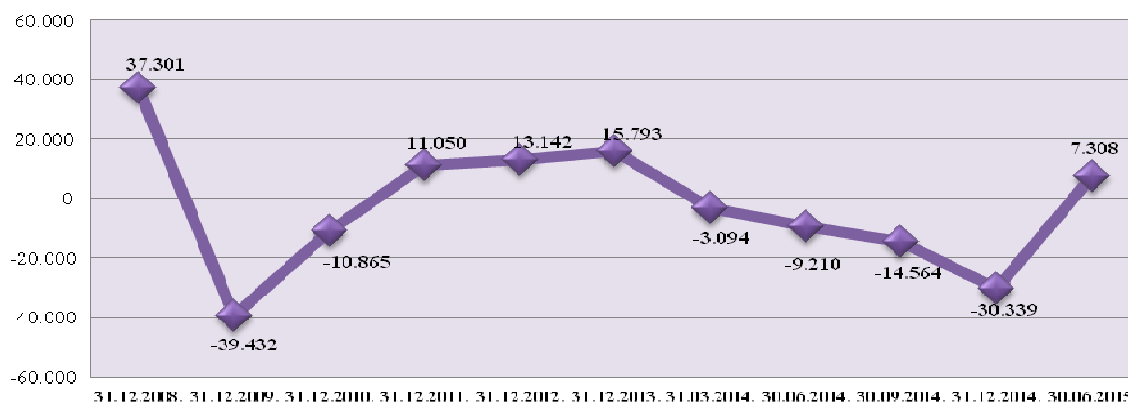
Međutim, posmatrajući visinu kamatnih stopa kroz godine rada MKO, zaključuje se da su kamatne stope na kraju drugog kvartala 2015. godine, značajno smanjene u odnosu na prethodne godine.

2.5. Bilans uspjeha

U periodu 01.01. - 30.06.2015. godine, jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 96 hiljada KM (01.01. – 30.06.2014.: 170 hiljada KM neto gubitka). U ovom periodu MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.212 hiljada KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.040 hiljada KM.

U periodu 01.01. - 30.06.2015. godine, od ukupno 11 MKF, 7 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.547 hiljada KM, dok su 4 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 335 hiljada KM.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 7.308 hiljada KM, što je za 16.518 hiljada KM više u odnosu na isti period prethodne godine.

Na poboljšanje finansijskog rezultata mikrokreditnog sistema u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji manjak prihoda nad rashodima u posmatranom periodu iznosi 23,2 miliona KM, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sistema u FBiH.

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tabeli 13.

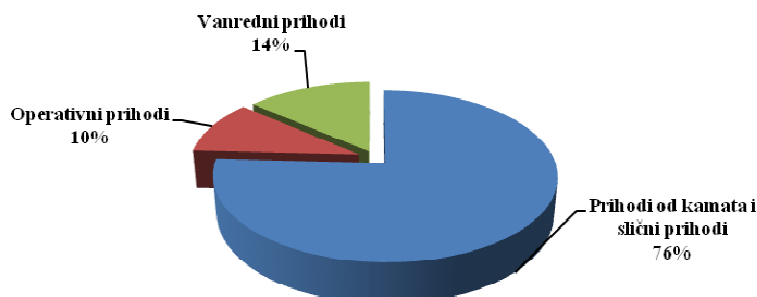
- 000 KM -

Tabela 13. Bilans uspjeha MKO

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2014. g.				Za period 01.01. - 30.06.2015. g.				Indeks 9=(7/3)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	34.912	88	35.000	88	32.093	675	32.768	88	94
1.2.	Operativni prihodi	4.744	12	4.756	12	4.413	50	4.463	12	94
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	39.656	100	39.756		36.506	725	37.231	100	94
3.										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	7.382	21	7.403	13	5.248	203	5.451	15	74
3.2.	Operativni rashodi	31.408	239	31.647	58	26.706	422	27.128	77	86
3.3.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	15.766	10	15.776	29	2.863	15	2.878	8	18
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	54.556	270	54.826		34.817	640	35.457	100	65
5.	VANREDNI PRIHODI	6.404	4	6.408		6.006	11	6.017		94
6.	VANREDNI RASHODI	544	4	548		483	0	483		88
7.	UKUPNO PRIHODI -RASHODI (2+5-4-6)	-9.040	-170	-9.210		7.212	96	7.308		-79
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	-9.040		-9.040		7.212		7.212		-80
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-170	-170			96	96		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-170	-170			96	96		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			-9.210				7.308		

Ukupni prihodi MKO za period 01.01. - 30.06.2015. godine iznose 37,2 miliona KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi manji su za 2,5 miliona KM ili 6%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 32,8 miliona KM ili 88% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 2,2 miliona KM ili 6%, dok operativni prihodi iznose 4,5 miliona KM ili 12% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,3 miliona KM, odnosno za 6%.

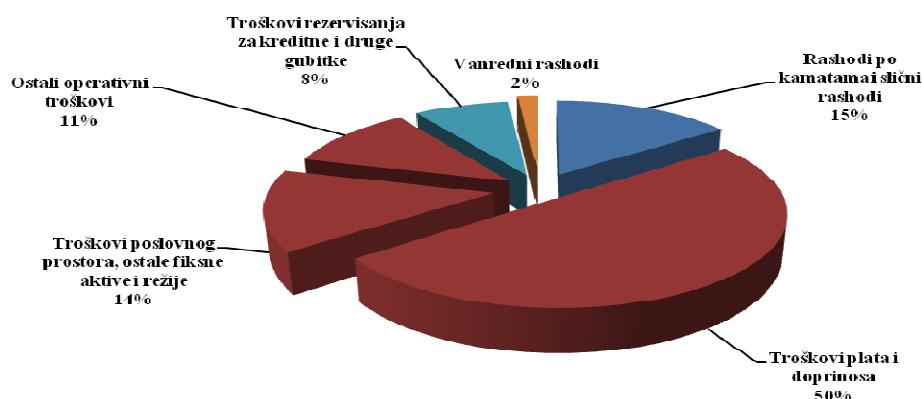
Grafikon 18. Struktura prihoda (uključeni vanredni prihodi)

Vanredni prihodi MKO ostvareni u periodu od 01.01. do 30.06.2015. godine iznose 6 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,4 miliona KM, odnosno za 6%. Vanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Vanredni rashodi MKO ostvareni u toku prvih šest mjeseci 2015. godine iznose 0,5 miliona KM, i manji su za 0,1 milion KM odnosno 12% u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 35,5 miliona KM od kojih se 34,8 miliona KM ili 98,2% odnosi na rashode MKF, a 0,7 miliona KM ili 1,8% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi manji su za 19,4 miliona KM ili 35%. U strukturi rashoda, 5,5 miliona KM ili 15% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 2 miliona KM ili 26%. Operativni rashodi iznose 27,1 milion KM ili 77% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 4,5 miliona KM ili 14%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 18 miliona KM (01.01.-30.06.2014.: 19,3 miliona KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 5,1 milion KM (01.01.-30.06.2014.: 6,8 miliona KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 4 miliona KM (01.01.-30.06.2014.: 5,5 miliona KM). Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 2,9 miliona KM ili 8% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za čak 12,9 miliona KM ili 82%.

Grafikon 19. Struktura rashoda (uključeni vanredni rashodi)

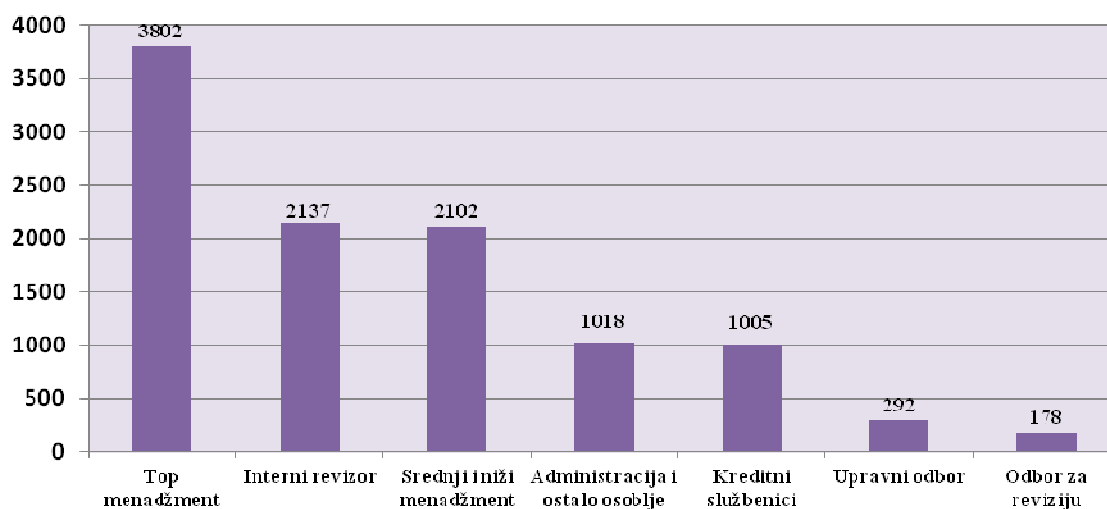
2.5.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Standard razumne tržišne vrijednosti je vrijednost koja se postiže na tržištu rada te se kao relevantan podatak posmatra prosječna plata Federacije BiH jer ona predstavlja omjer tržišta rada. Međutim pošto svaka industrija ima svoje specifičnosti, tako i mikrokreditna industrija ima svoje specifičnosti, te se u cilju poređenja koriste standardi koji vrijede za mikrokreditnu djelatnost. Standard tržišta mikrokreditne djelatnosti je približna ili ista standardna vrijednost koja se za istu uslugu plaća na tržištu mikrokreditne industrije u približnom ili istom iznosu sa prosjekom relevantne grupe, tj. prosjekom cjelokupne mikrokreditne industrije. U cilju utvrđivanja prosjeka se uzimaju vrijednosti MKO-a čije poslovanje je usklađeno sa standardima poslovanja propisanih odlukom o ostalim općim uvjetima poslovanja mikrokreditnih organizacija, jer su plaće u takvim organizacijama tržišno utemeljene obzirom da je poslovanje u okviru propisanih mjerljivih standarda osigurano da MKO posluje u skladu sa principima poslovanja pažnjom dobrog privrednika a što je i obaveza prema čl. 40 Zakona o udruženjima i fondacijama.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u periodu 01.01. - 30.06.2015. godine manji su za 7% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema izvještajima MKO, prosječna mjesečna neto

plata zaposlenika MKO na dan 30.06.2015. godine, iznosila je 1.138 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 42 KM, iz čega proizilazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plata sa bonusima iznosila 1.180 KM. Na dan 30.06.2015. godine, prosječne mjesečne neto plate višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru sa bonusima su iznosile 3.802 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 292 KM, a članovima odbora za reviziju 178 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plate internih revizora u MKO sa bonusima su iznosile 2.137 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 2.102 KM, kreditnih službenika 1.005 KM, te administracije i ostalog osoblja 1.018 KM.

Grafikon 20. Prosječna mjesečna plata/naknada u MKO sa uključenim bonusima (u KM)

Članom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikrokreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikrokreditne djelatnosti i da nije dozvoljena direktna ili indirektna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim licima i zaposlenim u mikrokreditnoj fondaciji. Naime, primjećeno je da pojedine MKF isplaćuju plate/naknade koje značajno odstupaju od prosjeka mikrokreditnog sektora. Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plata višeg menadžmenta 2 puta je veća u odnosu na sektorski prosjek.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s licima, koja se u skladu sa članom 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Članom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s licem koje je povezano s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim licima, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanim licem smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanom licu ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezanog lica. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih lica i isti redovno ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim licima, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim licima moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- lice povezano s MKO koje je član organa upravljanja MKO ne može učestvovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i njega samog ili bilo kojeg drugog s njim povezanog lica,
- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezanog lica, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim licima i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim licima MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druga lica, a MKO su dužne izvještavati Agenciju dostavom kvartalnih izvještaja o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu sa povezanim licima. U toku prvih šest mjeseca 2015. godine, od 12 MKO, na propisanim obrascima, 7 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim licima u ukupnom iznosu od 206.169 KM. Samo jedna MKF ima čak 62% učešća u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

-u KM-

Tabela 14. Transakcije s povezanim licima

Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u periodu 01.01.-30.06.2015. godine	Učešće (%)
1.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	121.347	58,86%
2.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	62.068	30,11%
3.	Refundacija troškova	8.377	4,06%
4.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	8.377	4,06%
5.	Zakup poslovnog prostora	6.000	2,91%
6.	Kratkoročni krediti od banaka	0	0,00%
7.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	0	0,00%
8.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	0	0,00%
9.	Advokatske usluge	0	0,00%
10.	Anuiteti po kreditu	0	0,00%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovu zakupa	0	0,00%
UKUPNO		206.169	100,00%

U tabeli 14. prikazani su iznosi transakcija s povezanim licima u periodu od 01.01. do 30.06.2015. godine, iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovu izvršenih plaćanja prema osnivačima MKO i njegovim povezanim osobama (58,86%) i po osnovu plaćanja faktura za isporučenu robu/usluge (30,11%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvještajima prijavile i transakcije s povezanim licima po osnovu plaćanja zakupa poslovnog prostora, plaćanja zajedničkih troškova i druge transakcije.

Transakcije s povezanim licima MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s licima koja su povezana s osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (68%), članovima odbora za reviziju (25%), članovima upravnog odbora (5%) i direktorom (2%). Agencija će i u narednom periodu, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim licima, te će cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim licima.

4. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO U STEČAJU

Jedna MKF, nedomaćinskim poslovanjem i poslovanjem suprotno principima potrebne pažnje dobrog privrednika, te višestrukim i kontinuiranim kršenjem svih propisanih uvjeta poslovanja mikrokreditnih organizacija, u značajnoj mjeri destabilizira mikrokreditno tržište nanoseći direktnu štetu imovini fondacije, njenim povjeriocima, klijentima, te doniranim sredstvima od opšteg i zajedničkog interesa građana Federacije BiH.

Agencija je, u cilju stabilnosti mikrokreditnog sistema, poduzela brojne korektivne mjere prema istoj MKF, međutim privremenim mjerama suda na prijedlog predmetne MKF, rješenja Agencije su odložena do okončanja upravnog spora, a nadležnosti Agencije iz zakona o Agenciji i ZoMKO u ovom slučaju su u potpunosti derogirane, čime je Agencija onemogućena djelovati na način da efikasno regulira tržište i štiti stabilnost mikrokreditnog sistema u Federaciji BiH. Na temelju zahtjeva povjerilaca, Općinski sud u Sarajevu je, dana 16.03.2015. godine, pokrenuo prethodni postupak za utvrđivanje uvjeta za otvaranje stečajnog postupka nad Fondacijom i imenovao privremenog stečajnog upravnika. Dana 03.06.2015. godine, Općinski sud u Sarajevu je otvorio stečajni postupak nad imovinom ove MKF.

Bilansna suma ove MKF u stečaju, sa 30.06.2015. godine, iznosi 12,5 miliona KM i za 23,3 miliona KM ili 65% je manja u odnosu na kraj prethodne godine. Bruto krediti ove MKF, kao najznačajnija stavka aktive, iznosili su 10,9 miliona KM i za 35,1 milion KM ili 76% su manji u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine, dok su neto krediti iznosili 2,4 miliona KM i za 21,3 miliona KM ili 90% su manji u odnosu na posmatrani period. Pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija iskazuju pogoršanje u odnosu na kraj prethodne godine, pa je tako stopa rezervi za kreditne gubitke sa 30.06.2015. godine iznosila 78,52% i bilježi povećanje od čak 29,97 procentnih poena u odnosu na 31.12.2014. godine kada je iznosila 48,55%. Nadalje, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja iznosio je 82,89% (propisano ograničenje je do 5%) i bilježi značajno pogoršanje od čak 22,32 procentna poena u odnosu na posmatrani period kada je iznosio 60,57%. Isto tako, procenat otpisa sa 30.06.2015. godine iznosio je 219,02% (propisano ograničenje je do 3%) i, takođe, bilježi povećanje od 193,64 procentna poena u odnosu na 31.12.2014. godine kada je iznosio 25,38%. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima ove MKF koja se nalaze u vanbilansnoj evidenciji, sa 30.06.2015. godine, iznose 92,2 miliona KM i veća su za 37,7 miliona KM odnosno 69% u odnosu na kraj prethodne godine.

Obaveze po uzetim kreditima, na dan 30.06.2015. godine, iznosile su 52,9 miliona KM i za 1% su manje u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupni kapital ove MKF na dan 30.06.2015. godine iznosio je – 45,7 miliona KM, te je za 23,3 miliona KM manji u odnosu na stanje sa 31.12.2014. godine.

U periodu od 01.01.-30.06.2015. godine, ova MKF je ostvarila manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 23,2 miliona KM, što je za 6,2 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 30.06.2015. godine može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na dalji pad aktive (za 10%) i kreditnog portfolija (za 9%), međutim pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija iskazuju značajno poboljšanje, te pad zaposlenih (za 7%) i obaveza po uzetim kreditima (za 25%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi rast od 17%. Najznačajniji utjecaj na ove pokazatelje mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njihovi finansijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sistema u FBiH.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfolija, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na nivou MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije obima, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga sve MKO koje nisu operativno održive bi trebale razmotriti mogućnost spajanja ili pripajanja, kako bi se zaštitila imovina MKF, a što bi bilo u skladu sa principima poslovanja pažnjom dobrog privrednika.

Imperativ MKO u narednom periodu je poštivanje principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog privrednika sa fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcionisanja MKO. Mjere koje se poduzimaju u skladu sa trenutnim zakonskim rješenjima ne daju adekvatne efekte stoga je prijeko potrebno, dodatno zakonski urediti poslovanje MKO, proširiti regulatorna ovlaštenja Agencije u cilju otklanjanja nepravilnosti, osiguranja zakonskog poslovanja i ostvarivanja ciljeva mikrokreditiranja.

U narednom periodu MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni principa domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni principa dobrih korporativnih praksi, a što treba da utiče na smanjenje kamatnih stopa;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije

menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se direktno alimentiraju visokim kamatnim stopama;

- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Poboljšanju sistema internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni principa odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti interne revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja, te
- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stepen otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost uposlenih u MKO.

Broj: U.O. – 74-3/15

Sarajevo, 01.09.2015. godine

IV PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Izvještaji vanjskog revizora za godine koje su završile 31.12.2013. i 31.12.2014.

Prilog 4. Bilans stanja MKF

Prilog 5. Bilans stanja MKD

Prilog 6. Bilans uspjeha MKF

Prilog 7. Bilans uspjeha MKD

Prilog 8. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

**PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO
KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 30.06.2015. GODINE**

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uslovima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Prečišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uslovima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i lizing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uslovima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jemstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uslova poslovanja davaoca finansijskih usluga	62/14

Uputstva Agencije za poslovanje MKO

1. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputstvo za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputstvo za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputstvo za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.06.2015. godine			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	11.922	2.604	20	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	109.172	55.073	263	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	14.299	10.446	57	12
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	35.172	6.097	135	32
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.231	420	5	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	47.310	18.152	147	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	20.768	5.973	96	21
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	5.387	4.073	29	7
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	126.913	64.006	300	59
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.708	1.573	8	0
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	354	264	5	0
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	32.680	19.199	154	40
13.	MKF "PRIZMA" U STEČAJU Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Abdulaziz Mahmutović, stečajni upravnik	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	/	/	/	/
UKUPNO						406.916	187.880	1.219	264

Prilog 3.

IZVJEŠTAJI NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2013.

Rb.	Naziv MKO	Godina	Naziv revizorske kuće koja je obavila reviziju MKO	Datum izvještaja	Dnevne novine i datum objave	Mišljenje revizora	Isticanje činjenica
NEKVALIFIKOVANI IZVJEŠTAJI							
1.	MKF EKI Sarajevo	31.12.2013.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	30.04.2014.	Dnevni avaz 27.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
2.	MKF LIDER Sarajevo	31.12.2013.	Revik d.o.o. Sarajevo	06.02.2014.	Oslobodjenje 16.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
3.	MKF MELAHA Sarajevo	31.12.2013.	Revik d.o.o. Sarajevo	18.04.2014.	Oslobodjenje 28.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
4.	MKF MI-BOSPO Tuzla	31.12.2013.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	10.04.2014.	Oslobodjenje 29.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
5.	MKF MIKRO ALDI Goražde	31.12.2013.	Revik d.o.o. Sarajevo	06.03.2014.	Oslobodjenje 12.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
6.	PARTNER MKF Tuzla	31.12.2013.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	19.03.2014.	Oslobodjenje 26.04.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
7.	PRVA ISLAMSKA MKF Sarajevo	31.12.2013.	Revik d.o.o. Sarajevo	15.04.2014.	Dnevni avaz 19.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
8.	MKF SANI Zenica	31.12.2013.	Revik d.o.o. Sarajevo	09.05.2014.	Oslobodjenje 24.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	

NEKVALIFIKOVANI IZVJEŠTAJI UZ ISTICANJE ČINJENICA							
9.	MKD ADRIA d.o.o. Mostar (MKD EKI d.o.o. Sarajevo)	31.12.2013.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	30.04.2014.	Dnevni avaz 27.05.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	Naglašene činjenice, bez kvalifikovanja mišljenja, radi neispunjavanja regulatornog zahtjeva koji se odnosi na povrat na aktivu.
10.	MKF SUNRISE Sarajevo	31.12.2013.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	14.03.2014.	Oslobodjenje 30.04.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	<i>Isticanje činjenice</i> , bez kvalifikacije mišljenja, radi neispunjavanja zahtjeva regulatora u pogledu limita fiksne aktive od 10% u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirana sredstva.

Informacija o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30.06.2015. godine

11.	MKF MIKRA Sarajevo	31.12.2013.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	17.03.2014.	Dnevni avaz 17.04.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	<i>Isticanje činjenica</i> , bez kvalificiranja mišljenja, radi neispunjavanja nekih od općih uslova poslovanja, postavljenih od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (FBA) kao regulatora.
12.	LOK MKF Sarajevo	31.12.2013.	Baker Tilly Re Opinion d.o.o. Sarajevo	05.02.2014.	Dnevni avaz Oslobođenja 11.03.2014.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	<i>Naglašene činjenice</i> , bez kvalifikovanja mišljenja, radi uticaja negativnih efekata finansijske krize na poslovanje pravnih subjekata odnosno sposobnost nastavka poslovanja Fondacije, te radi neispunjavanja nekih od ostalih uslova poslovanja, postavljenih od strane Agencije kao regulatora, te usvajanja konzervativne politike formiranja dodatnih rezervisanja radi usklađivanja fer vrijednosti imovine sa tržišnim cijenama u okruženju
MIŠLJENJE S REZERVOM UZ ISTICANJE ČINJENICA							
13.	MKF PRIZMA Sarajevo	31.12.2013.	Aditon d.o.o. Banja Luka*	30.04.2014.	Dnevni list 30.05.2014.	MIŠLJENJE S REZERVOM - Na dan 31.12.2013., kreditni portfolio uključuje kredite u iznosu od 1.855 hilj./KM koji pokazuju karakteristike ponovno ugovorenih kredita, stoga eksterni revizor nije bio u mogućnosti utvrditi da li su potrebna dodatna rezerviranja kreditnog portfolija na dan 31.12.2013. i sukladno tome, korekcije bilansa stanja i bilansa uspjeha MKF za godinu koja se završava na taj dan.	Isticanje činjenica radi nepoštivanja odredaba ugovora s kreditorima i regulatornih zahtjeva Agencije u pogledu ispunjavanja određenih finansijskih indikatora, spora s Agencijom i utjecaja negativnih efekata finansijske krize i političke nesigurnosti na poslovanje pravnih subjekata.

**Napomena: Agencija je svojim aktom broj: 07-1547/14 od 05.05.2014. godine odbila izdavanje suglasnosti za izbor ADITON d.o.o. Banja Luka za nezavisnog vanjskog revizora koji bi obavio reviziju finansijskih izvještaja MKF "PRIZMA" Sarajevo na dan 31.12.2013. godine, te je proglasila izvještaj vanjskog revizora za 2013. godinu nevažećim, obzirom da revizija ove MKF nije obavljena sukladno članku 18. Zakona o mikrokreditnim organizacijama*

IZVJEŠTAJI NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2014.

Rb.	Naziv MKO	Godina	Naziv revizorske kuće koja je obavila reviziju MKO	Datum izvještaja	Dnevne novine i datum objave	Mišljenje revizora	Isticanje činjenica
NEKVALIFIKOVANI IZVJEŠTAJI							
1.	MKF LIDER Sarajevo	31.12.2014.	Revik d.o.o. Sarajevo	17.03.2015.	Oslobođenje 15.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
2.	MKF MIKRO ALDI Gorazde	31.12.2014.	Revik d.o.o. Sarajevo	10.04.2015.	Oslobođenje 11.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
3.	PARTNER MKF Tuzla	31.12.2014.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	01.04.2015.	Oslobođenje 06.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
4.	MKF SANI Zenica	31.12.2014.	Revik d.o.o. Sarajevo	15.5.2015.	Oslobođenje 21.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
5.	PRVA ISLAMSKA MKF Sarajevo	31.12.2014.	Revik d.o.o. Sarajevo	06.05.2015.	Dnevni avaz 01.06.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
6.	MKF MI-BOSPO Tuzla	31.12.2014.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	10.04.2015.	Oslobođenje 27.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
7.	MKF MELAHA Sarajevo	31.12.2014.	Revik d.o.o. Sarajevo	22.04.2015.	Oslobođenje 28.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
8.	MKF EKI Sarajevo	31.12.2014.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	07.05.2015.	Dnevni avaz 25.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	
NEKVALIFIKOVANI IZVJEŠTAJI UZ ISTICANJE ČINJENICA							
9.	MKF MIKRA Sarajevo	31.12.2014.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	09.04.2015.	Oslobođenje 07.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	<i>Isticanje činjenica, bez kvalificiranja mišljenja, radi neispunjavanja nekih od općih uslova poslovanja, postavljenih od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (FBA) kao regulatora.</i>

Informacija o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30.06.2015. godine

10.	MKF SUNRISE Sarajevo	31.12.2014.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	20.04.2015.	Oslobodjenje 07.05.2015. Dnevni avaz 07.05.2015	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	<i>Isticanje činjenice</i> , bez kvalifikacije mišljenja, radi neispunjavanja zahtjeva regulatora u pogledu limita fiksne aktive od 10% u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirana sredstva.
11.	MKD EKI Sarajevo	31.12.2014.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	18.05.2015.	Dnevni avaz 25.05.2015.	NEKVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ	<i>Isticanje činjenice</i> , bez kvalificiranja mišljenja, radi neispunjenja regulatornog zahtjeva koji se odnosi na povrat na aktivu.
KVALIFIKOVANI IZVJEŠTAJI UZ ISTICANJE ČINJENICA							
12.	LOK MKF Sarajevo	31.12.2014.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	06.04.2015.	Oslobodjenje 13.05.2015.	KVALIFIKOVAN IZVJEŠTAJ - Revizor se nije mogao uvjeriti da je knjigovodstvena vrijednost dugotrajne imovine namijenjene prodaji iskazana u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 5: "Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i obustavljeno poslovanje", odnosno niža od fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje, te nije bio u mogućnosti utvrditi potencijalne efekte prethodno navedenog na revidirane finansijske izvještaje Fondacije za godinu koja je završila 31. decembra 2014. godine. NAPOMENA: MKF je donijela odluku o povlačenju izvještaja nezavisnog revizora zbog saznanja određenih materijalno značajnih činjenica nakon datuma izdavanja tog izvještaja.	<i>Isticanje činjenice</i> , bez kvalifikovanja mišljenja, radi nepoštivanja pojedinih odredbi kreditnih sporazuma potpisanih s Deutsche Bank AG i Agencija Espanola de Cooperacion International - Instituto de Credito Oficial, te radi nepoštivanja pojedinih regulatornih zahtjeva propisanih od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("FBA").
FONDACIJE KOJE NISU DOSTAVILE IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA							
13.	MKF PRIZMA U STEČAJU Sarajevo	31.12.2014.	/	/	/	MKF je obavijestila Agenciju da redovnu godišnju reviziju neće biti u objektivnoj mogućnosti realizirati u predviđenom roku.	

Prilog 4.

BILANS STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2014. godine	%	30.06.2015. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	36.912	8	19.220	5	52
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	18.253	4	11.884	3	65
1b)	Kamatonosni računi depozita	18.659	4	7.336	2	39
2.	Plasmani bankama	3.523	1	743	0	21
3.	Kreditni	376.275		336.331		89
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	26.140		4.297		16
3b)	Neto krediti (3-3a)	350.135	79	332.034	84	95
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	39.373	9	30.033	8	76
5.	Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	0	100
6.	Ostala aktiva	13.820	3	10.156	3	73
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	1.618		253		16
8.	UKUPNO AKTIVA	445.206	100	394.994	100	89
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	78.848	17	85.973	22	109
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	181.626	41	104.214	26	57
11.	Ostale obaveze	26.134	6	19.531	5	75
12.	UKUPNO OBAVEZE	286.608	64	209.718	53	73
13.	Donirani kapital	67.521		55.800		83
14.	Osnovni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	187.612		181.847		97
15a)	za prethodne godine	172.658		174.325		101
15b)	za tekuću godinu	14.954		7.522		50
16.	Manjak prihoda nad rashodima	102.817		58.621		57
16a)	za prethodne godine	57.745		58.286		101
16b)	za tekuću godinu	45.072		335		1
17.	Ostale rezerve	2.462		2.430		99
18.	UKUPNO KAPITAL	158.598	36	185.276	47	117
19.	UKUPNO PASIVA	445.206	100	394.994	100	89
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	182.208		124.789		68
	- komisioni poslovi	275		262		95

Prilog 5.

BILANS STANJA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2014. godine	%	30.06.2015. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	2.001	28	264	2	13
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	2.001	28	264	2	13
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	5.031		11.504		229
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11		26		236
3b)	Neto krediti (3-3a)	5.020	71	11.478	96	229
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	29	0	24	0	83
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	71	1	158	2	223
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		2		200
8.	UKUPNO AKTIVA	7.120	100	11.922	100	167
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	217	3	1.035	9	477
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	4.086	58	7.780	65	190
11.	Ostale obaveze	309	4	503	4	163
12.	UKUPNO OBAVEZE	4.612	65	9.318	78	202
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Osnovni kapital	600		600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-392		96		-24
16a)	prethodnih godina	-5		0		0
16b)	tekuće godine	-387		96		-25
17.	Zakonske rezerve	2.300		1.908		83
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	2.508	35	2.604	22	104
20.	UKUPNO PASIVA	7.120	100	11.922	100	167
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	56		45		80
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 6.

BILANS USPJEHA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2014. g.	%	Za period 01.01. - 30.06.2015. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	20	0	59	0	295
1.2.	Kamate na plasmane bankama	93	0	6	0	6
1.3.	Kamate na kredite	32.513	93	31.619	99	97
1.4.	Ostali finansijski prihod	2.286	7	409	1	18
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	34.912	100	32.093	100	92
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	7.069	96	4.811	92	68
2.2.	Ostali finansijski rashodi	313	4	437	8	140
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	7.382	100	5.248	100	71
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	27.530		26.845		98
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	4.105	87	3.198	72	78
4.2.	Ostali operativni prihodi	639	13	1.215	28	190
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	4.744	100	4.413	100	93
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	19.176	61	17.630	66	92
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	6.776	22	5.091	19	75
5.3.	Ostali operativni troškovi	5.456	17	3.985	15	73
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	31.408	100	26.706	100	85
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	15.766		2.863		18
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-14.900		1.689		-11
8.	Vanredni prihodi	6.404		6.006		94
9.	Vanredni rashodi	544		483		89
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	-9.040		7.212		-80

Prilog 7.

BILANS USPJEHA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2014. g.	%	Za period 01.01. - 30.06.2015. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	84	95	675	100	804
1.4.	Ostali finansijski prihod	4	5	0	0	0
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	88	100	675	100	767
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	10	48	187	92	1.870
2.2.	Ostali finansijski rashodi	11	52	16	8	145
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	21	100	203	100	967
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	67		472		704
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	12	100	47	94	392
4.2.	Ostali operativni prihodi	0	0	3	6	n/a
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	12	100	50	100	417
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	174	73	348	82	200
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	34	14	25	6	74
5.3.	Ostali operativni troškovi	31	13	49	12	158
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	239	100	422	100	177
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	10		15		150
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-170		85		-50
8.	Vanredni prihodi	4		11		275
9.	Vanredni rashodi	4		0		0
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-170		96		-56
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-170		96		-56

Prilog 8.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF²
stanje na dan 30.06.2015. godine

000 KM

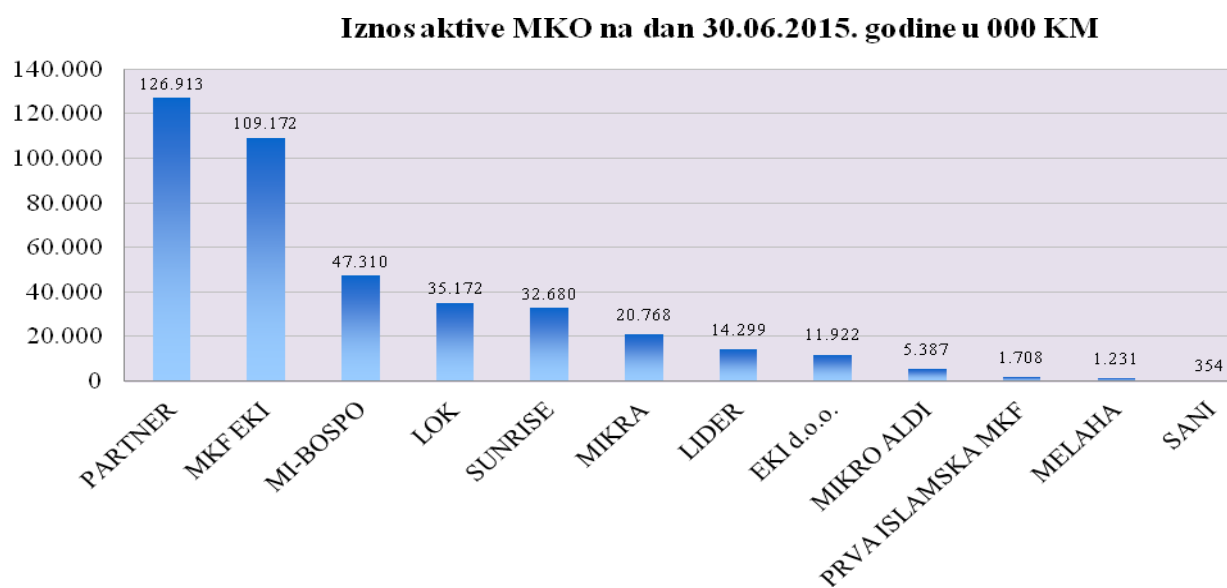
Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF ML-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA U STEČAJU Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	7.490	2.245	1.942	53.322
1.	Mercy Corps								10.091				10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046	3.046			9.681
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891										5.891
4.	UNHCR			1.198		479		200	1.229	992		614	4.712
5.	LIP			1.479		947			675			1.214	4.315
6.	CRS						4.070						4.070
7.	UNDP	1.932		153					59	672			2.816
8.	PRM/USA State Department			577						2.006			2.583
9.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo										2.245		2.245
10.	UMCOR			637		377			317	774			2.105
11.	IRC					371			805				1.176
12.	SIDA Housing	1.080											1.080
13.	Women's World Banking					1.034							1.034
14.	OXSfam							500					500
15.	ECE, Njemačka								339				339
16.	USDA Know-How Project	237											237
17.	Church World Service					146							146
18.	Ostalo	31		52				104				114	301
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	235	0	229	61	0	10	841
19.	Mercy Corps								229				229
20.	Unipromet						170						170
21.	Nedžad Beglerović			102									102
22.	CRS						65						65
23.	ICMC									53			53
24.	Ostalo	8		184		12				8		10	222
Donacije za operativne troškove		1.004	874	2.810	500	1.344	17	0	1.928	3.088	2	709	12.276
25.	LIP			1.515					201			709	2.425
26.	PRM									2.047			2.047
27.	USAID					1.344			488				1.832
28.	UNHCR								176	840			1.016
29.	CHF		874										874
30.	Mercy Corps								809				809
31.	SIDA Housing	748											748
32.	PM			556									556
33.	BCT			519									519
34.	JKPHD La Benevolencija				500								500
35.	NBR			220									220
36.	CGAP								45	150			195
37.	EBRD	105							1				106
38.	IFC	104											104
39.	Ostalo	47					17		208	51	2		325
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.338	6.765	7.735	500	4.710	4.322	804	18.718	10.639	2.247	2.661	66.439

² U pregledu doniranih sredstava MKF uključena su i donirana sredstva jedne MKF nad čijom imovinom je otvoren stečajni postupak, a čiji finansijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sektora FBiH

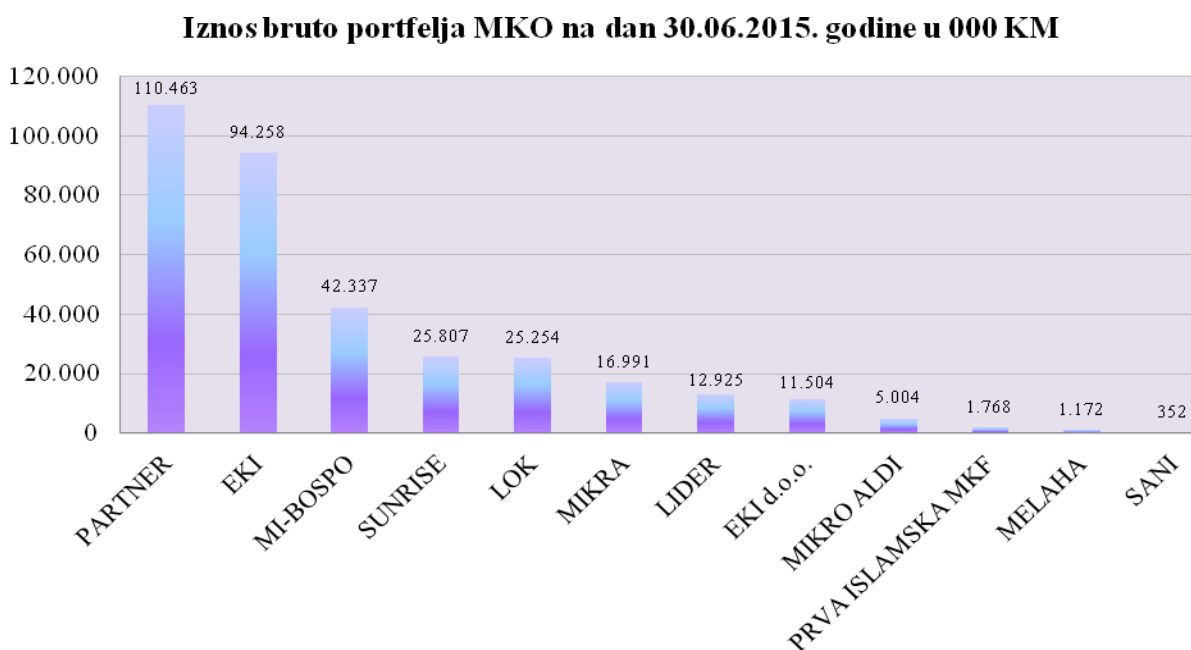
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30.06.2015. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolija MKO na dan 30.06.2015. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obaveza po uzetim kreditima MKO na dan 30.06.2015. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 30.06.2015. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvještajima) MKO na dan 30.06.2015. godine u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01.- 30.06.2015. godine u 000 KM
- Grafikon 7. Operativna održivost MKO u periodu 01.01. - 30.06.2015. godine
- Grafikon 8. Broj zaposlenih u MKO na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 9. Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 10. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 11. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 12. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u periodu 01.01.-30.06.2015. godine
- Grafikon 13. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u periodu 01.01.-30.06.2015. godine
- Grafikon 14. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 15. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 16. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 17. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.06.2015. godine
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-30.06.2015. godine
- Grafikon 19. Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.- 30.06.2015. godine
- Grafikon 20. Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za period 01.01.- 30.06.2015. godine
- Grafikon 21. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II kvartalu 2015. godine u 000 KM
- Grafikon 22. Prosječne ponderisane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2015. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2015. godine
- Grafikon 24. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2015. godine

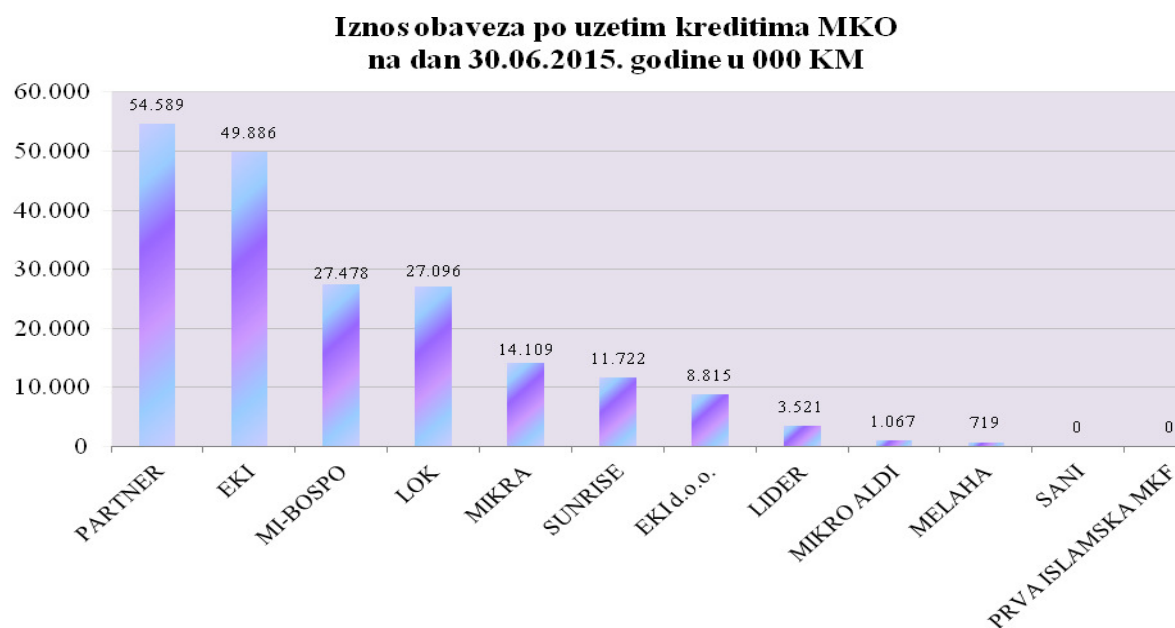
Grafikon 1.

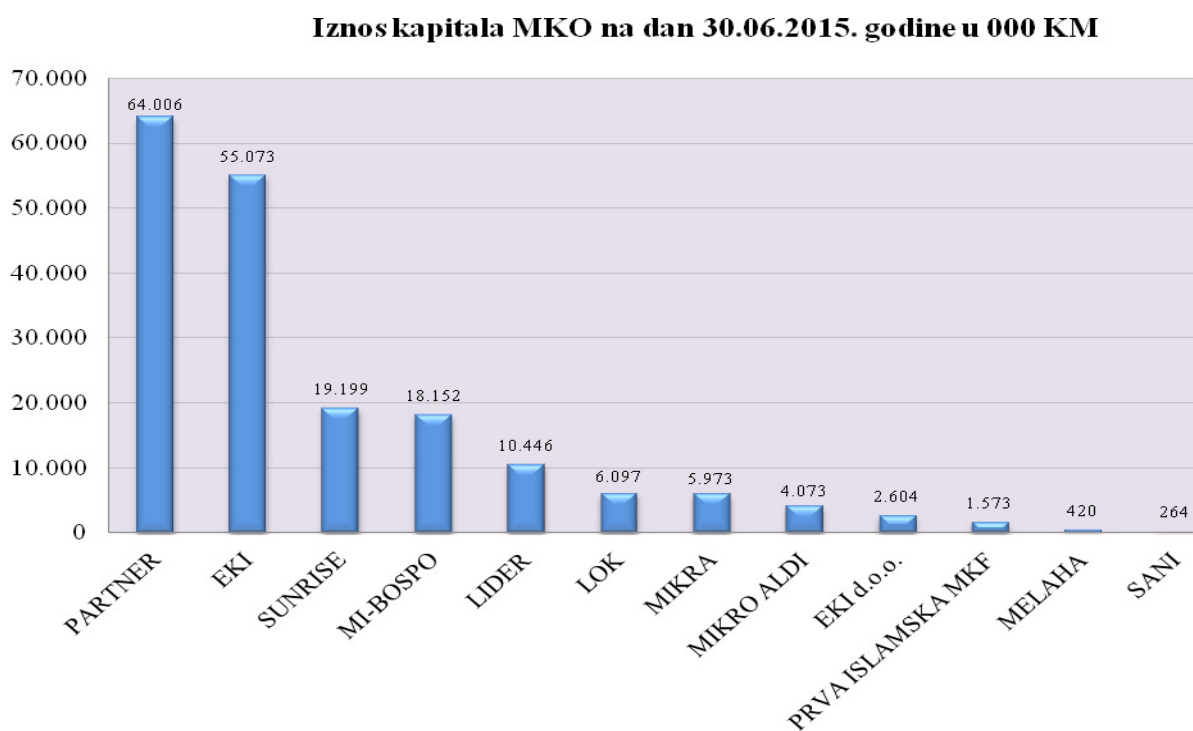
Grafikon 2.

Grafikon 3.

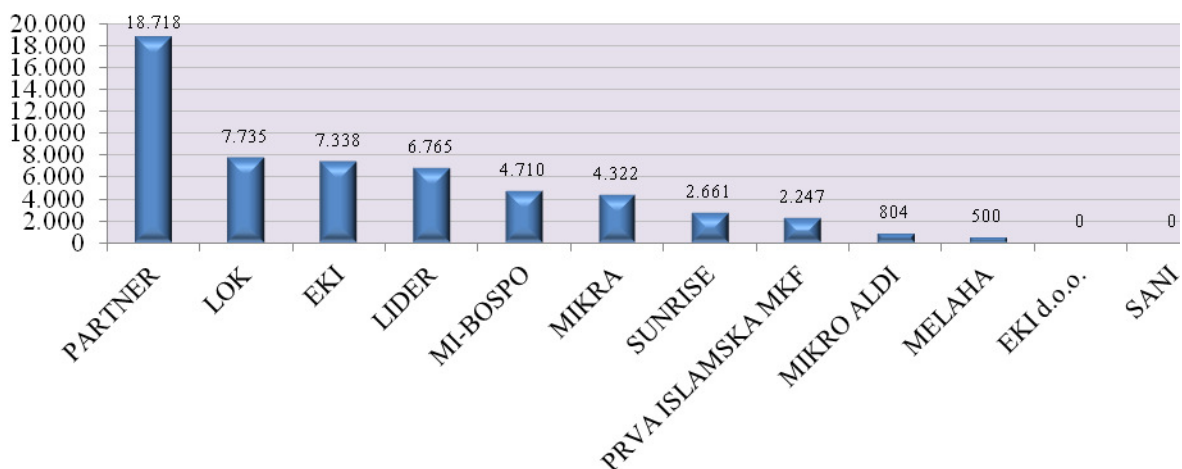

Grafikon 4.

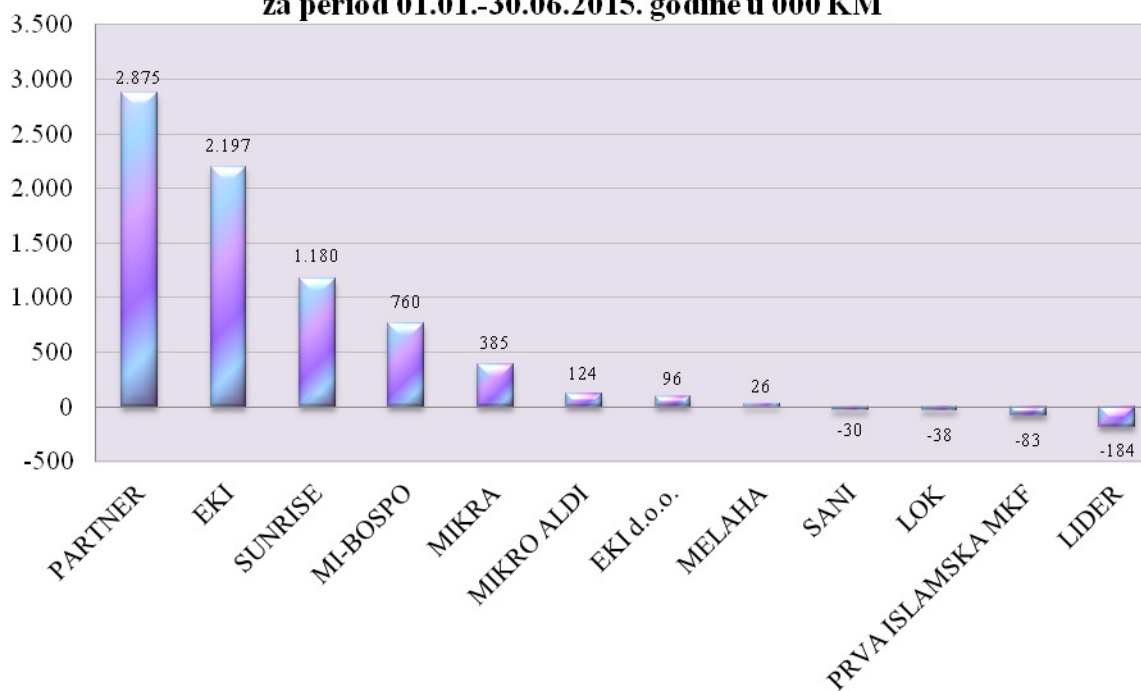
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještajima) MKO
na dan 30.06.2015. godine u 000 KM**

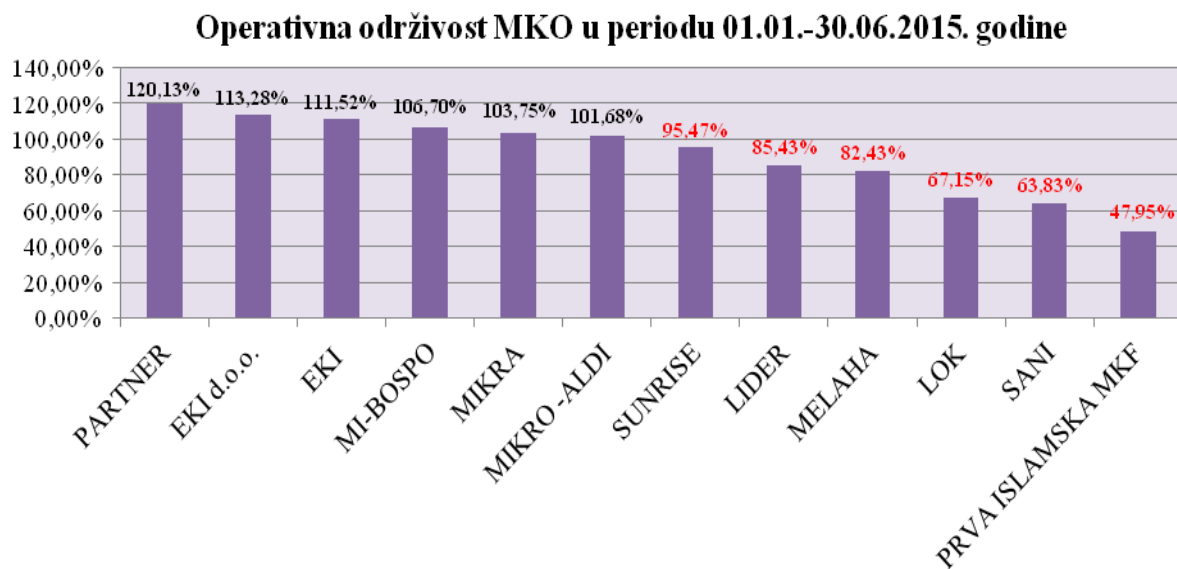

Grafikon 6.

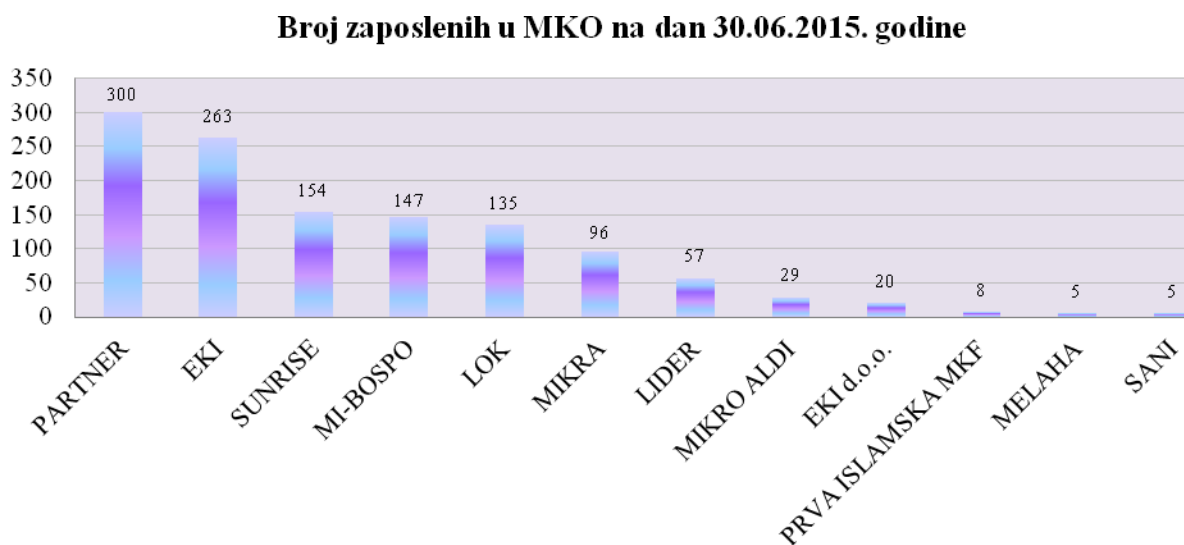
**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za period 01.01.-30.06.2015. godine u 000 KM**

Grafikon 7.

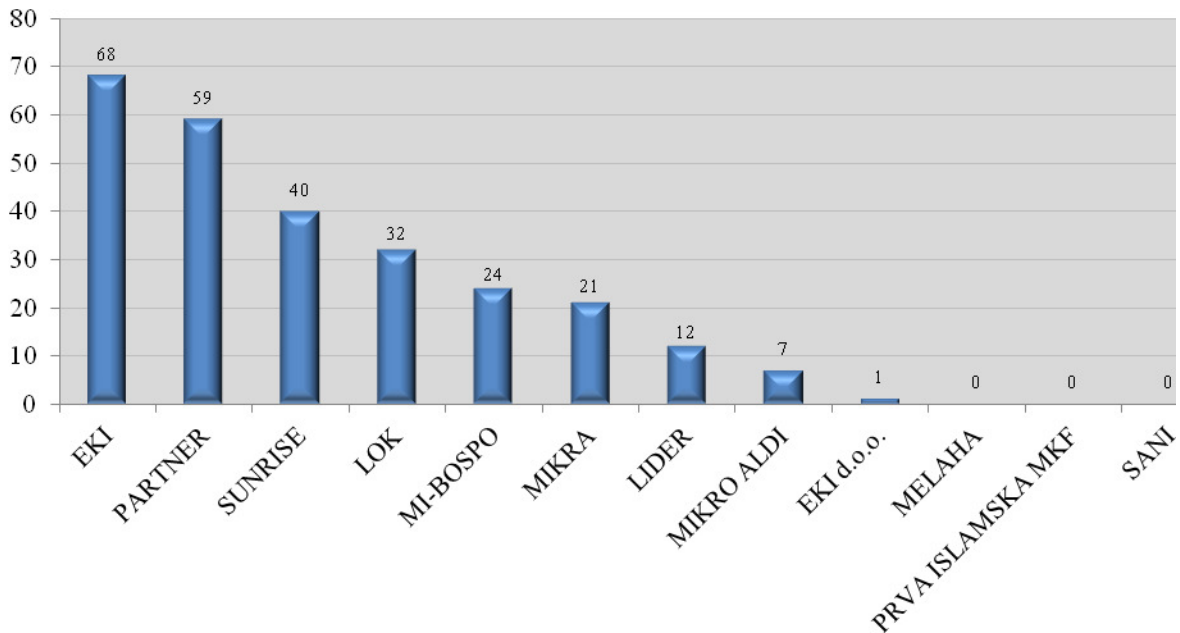

Grafikon 8.

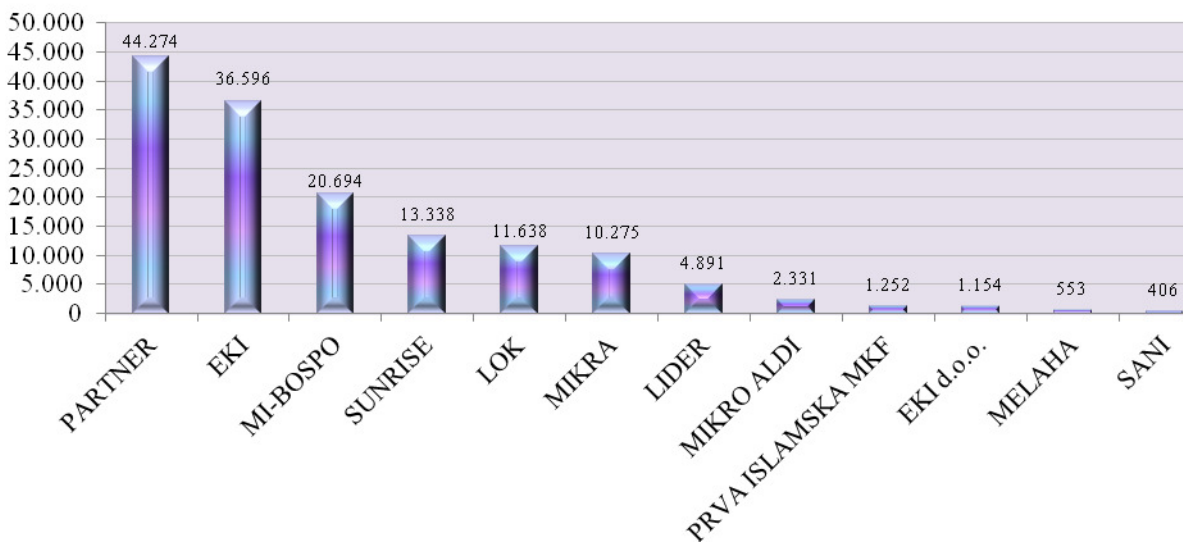
Grafikon 9.

Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30.06.2015. godine

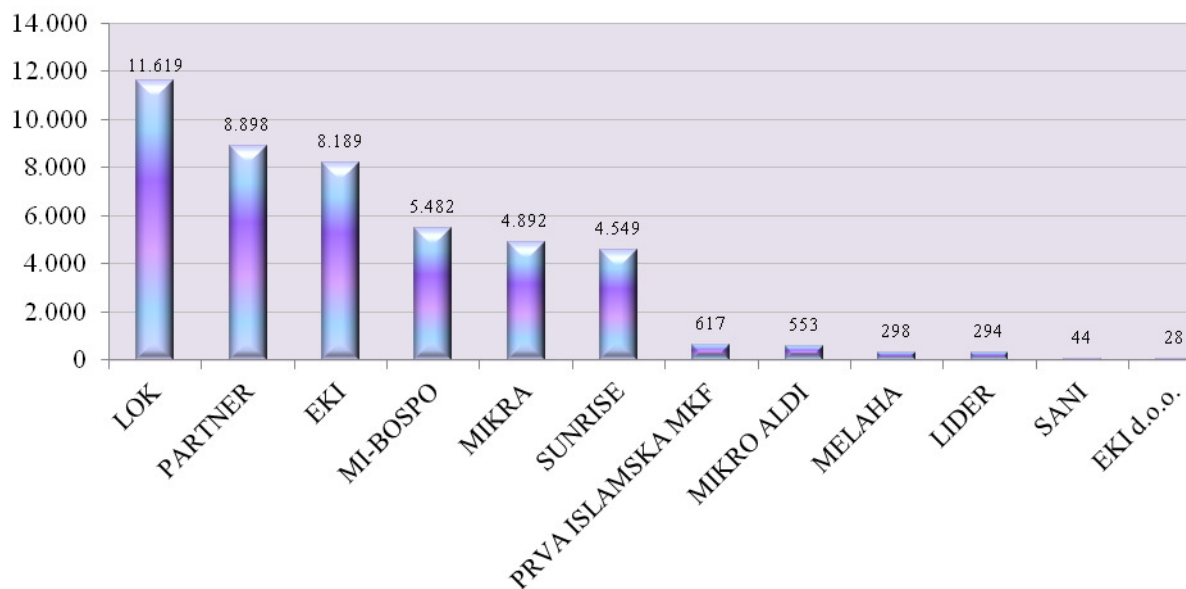
Grafikon 10.

Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.06.2015. godine

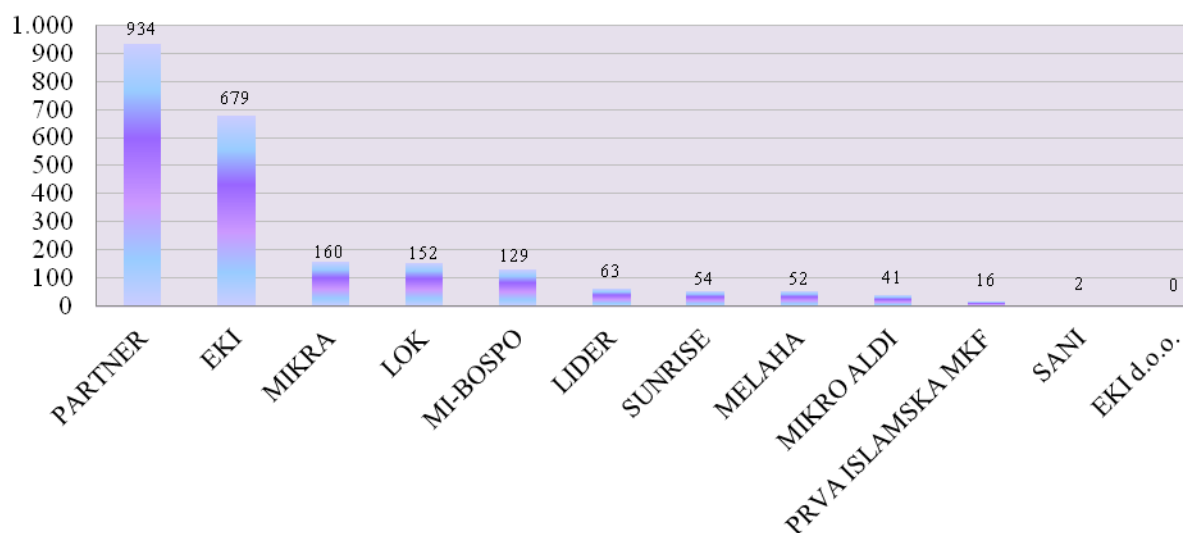
Grafikon 11.

**Broj otpisanih kreditnih partija MKO
evidentiranih u vanbilansu na dan 30.06.2015. godine**

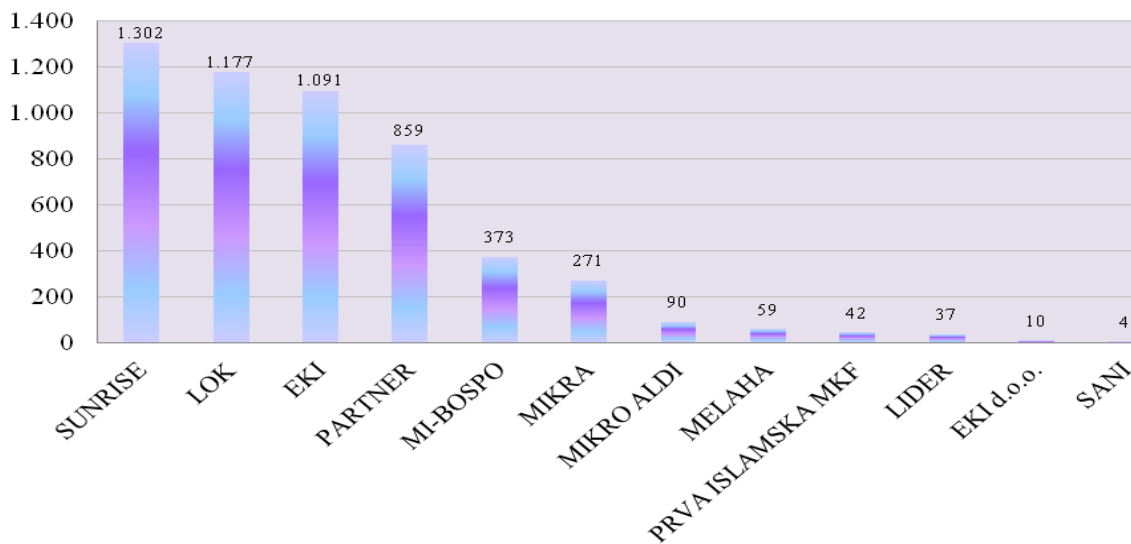
Grafikon 12.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u periodu 01.01.-30.06.2015. godine**

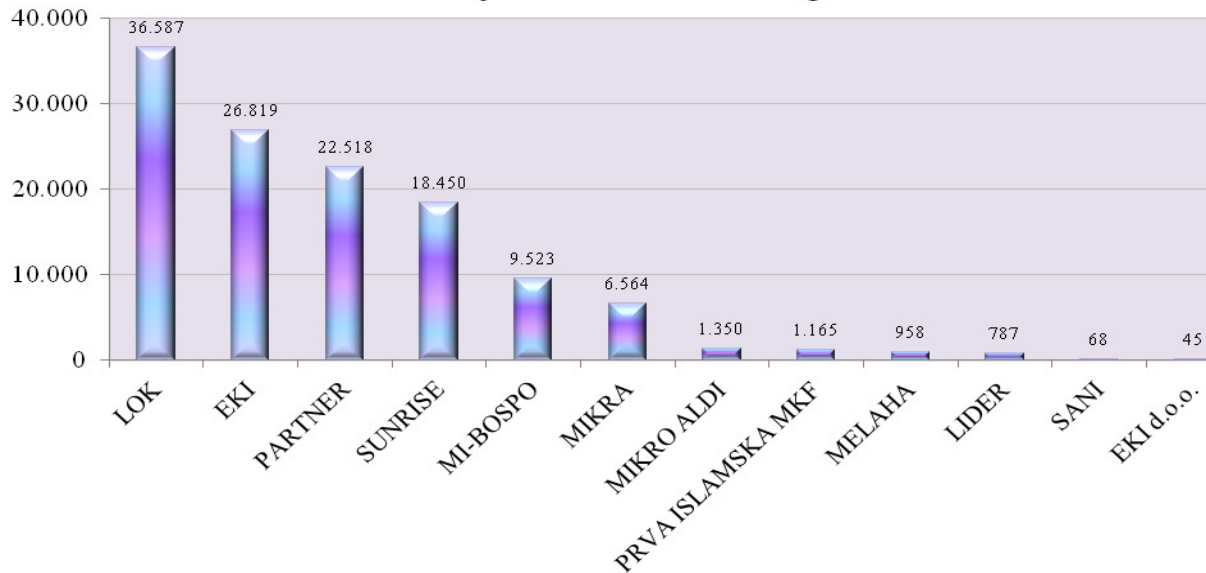
Grafikon 13.

**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u periodu 01.01.-30.06.2015. godine**

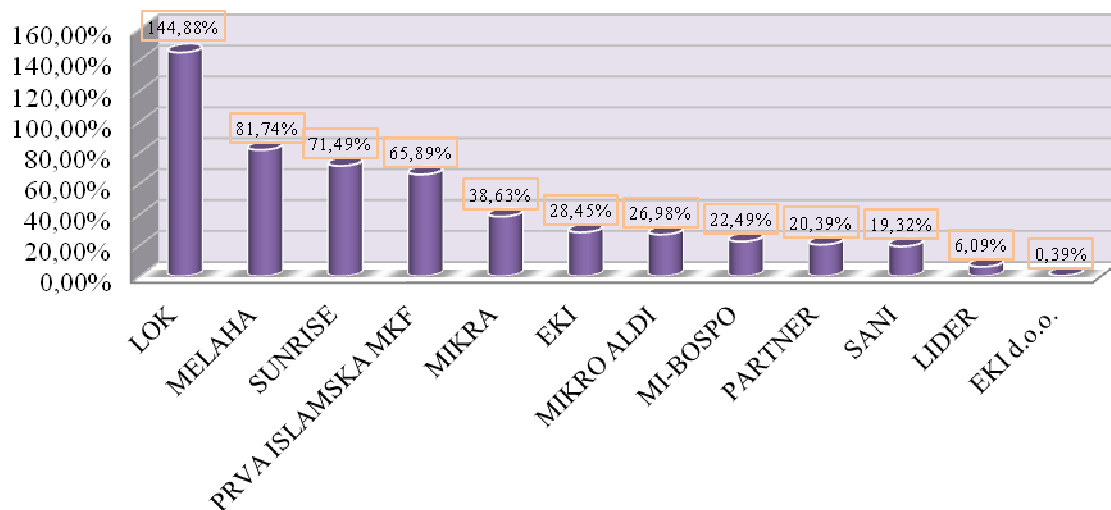
Grafikon 14.

**Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM
sa stanjem na dan 30.06.2015. godine**

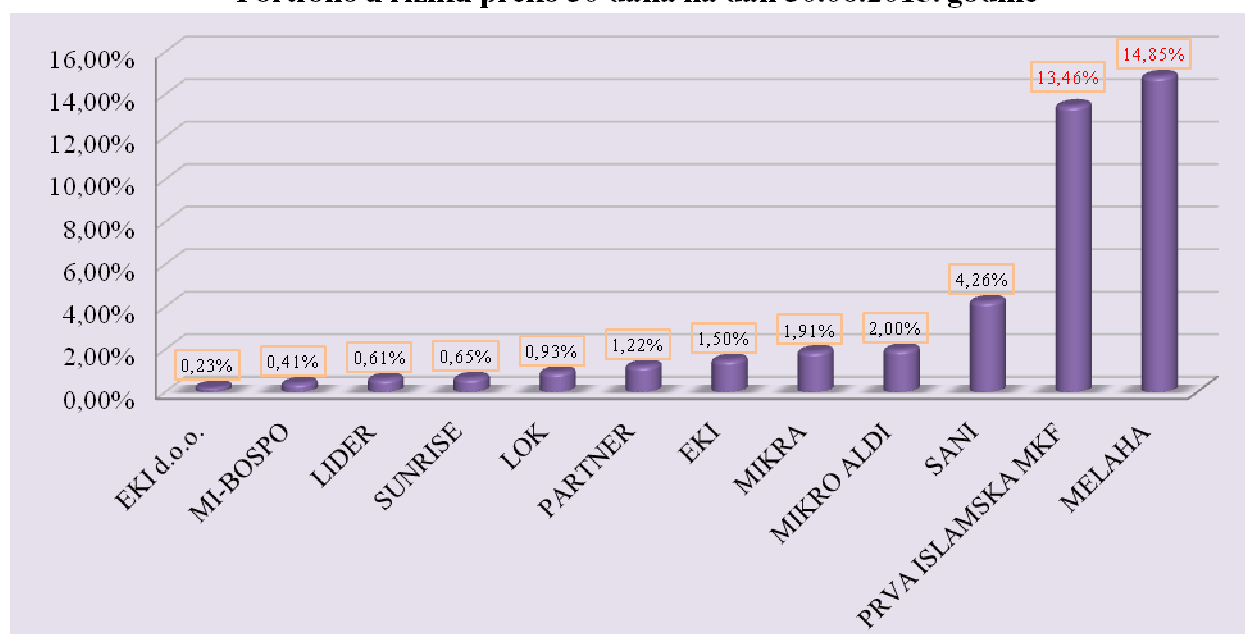
Grafikon 15.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.06.2015. godine

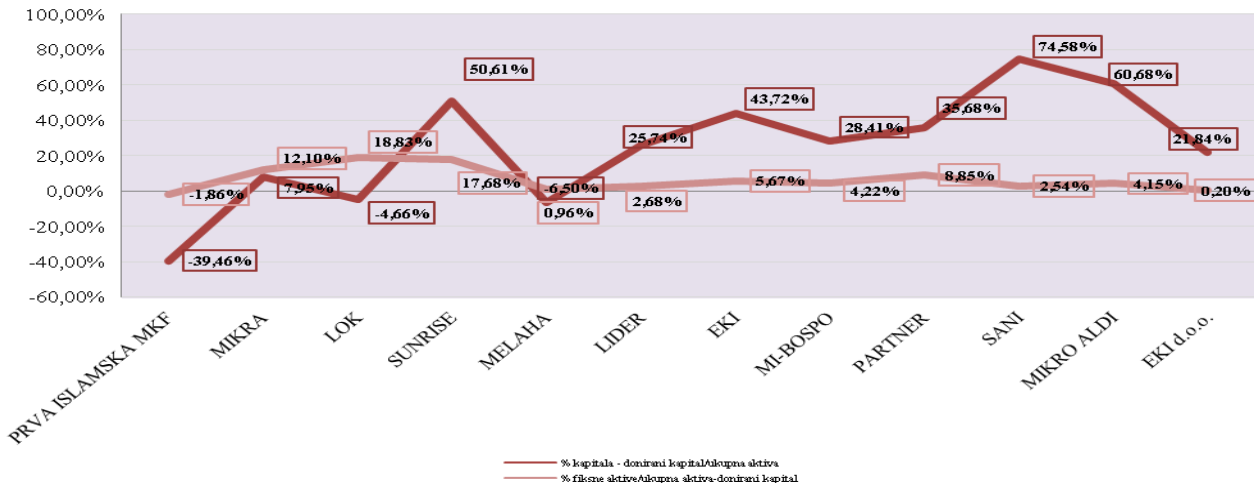
Grafikon 16.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.06.2015. godine

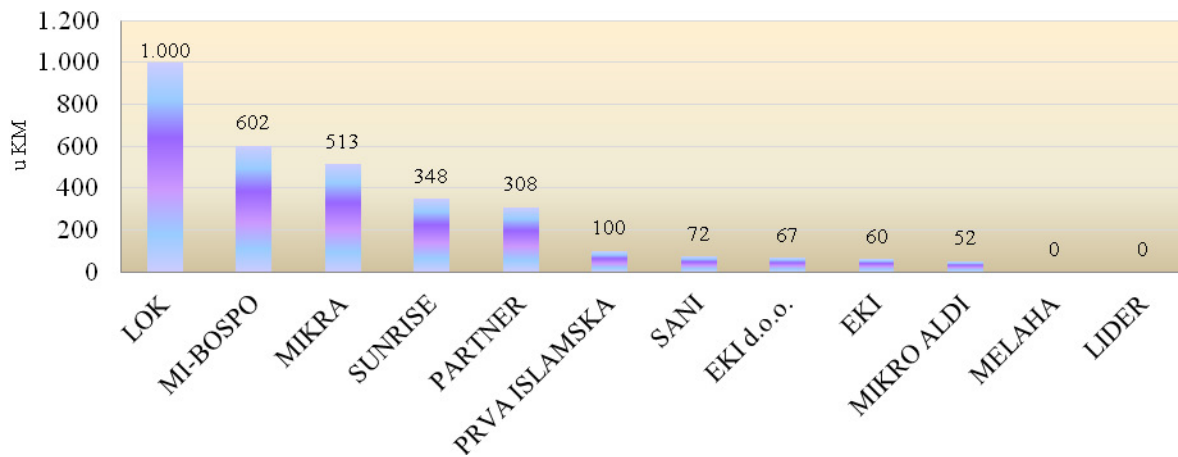
Grafikon 17.

**Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu
na dan 30.06.2015. godine**

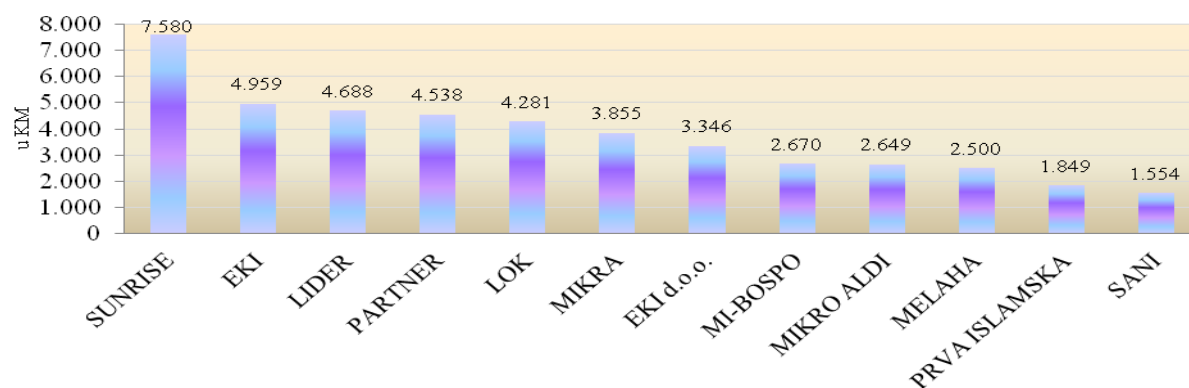
Grafikon 18.

**Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u
MKO za period 01.01.-30.06.2015. godine**

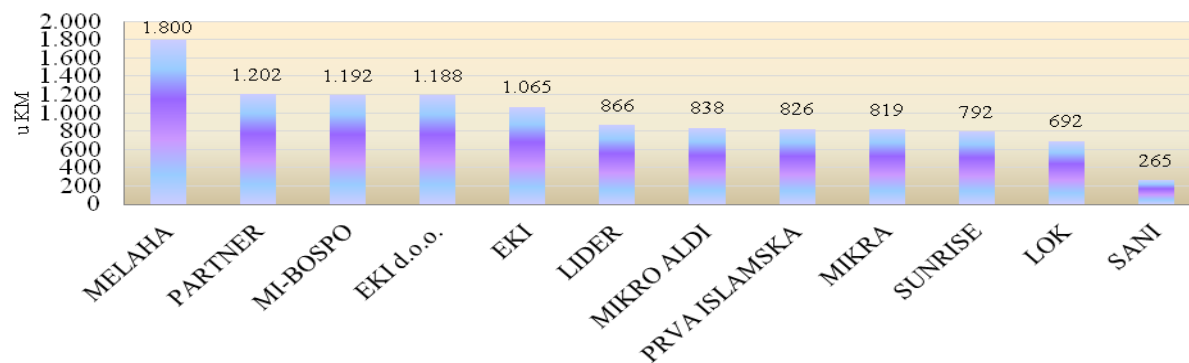
Grafikon 19.

Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-30.06.2015. godine

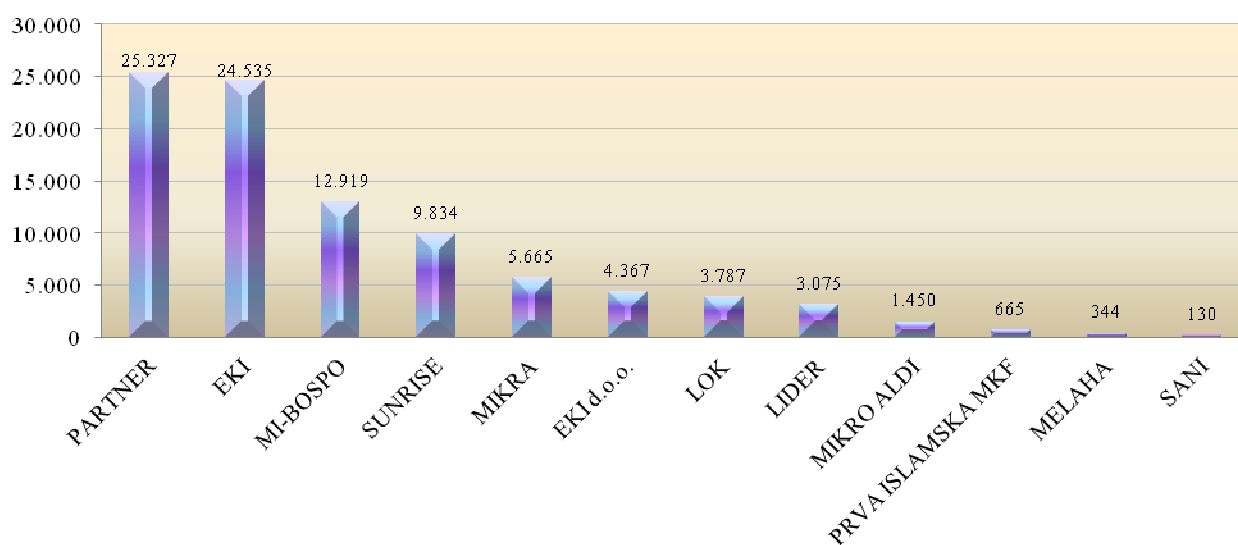
Grafikon 20.

Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.06.2015. godine

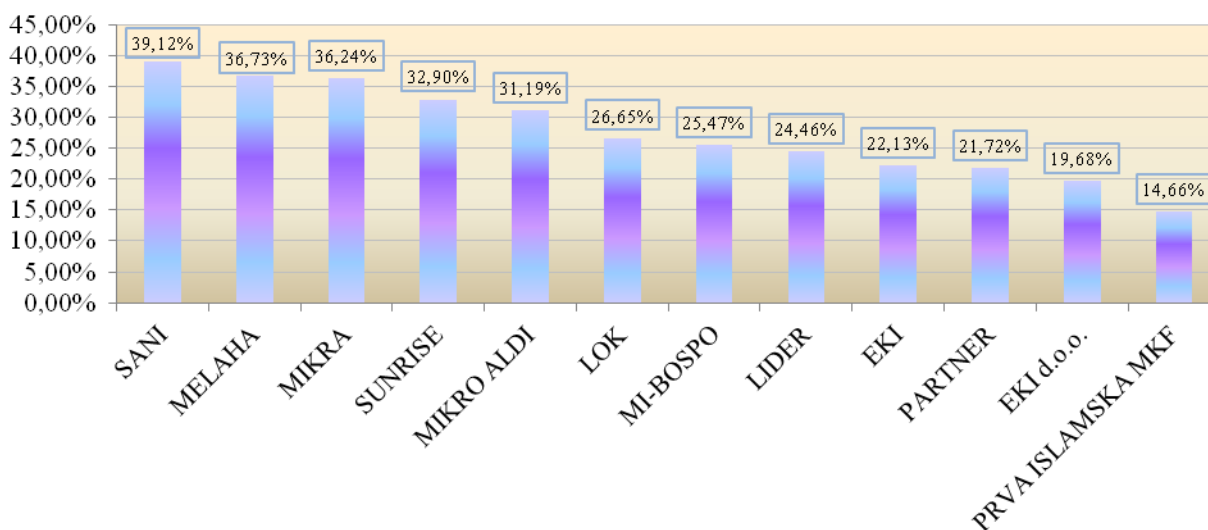
Grafikon 21.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II kvartalu 2015. godine u 000 KM

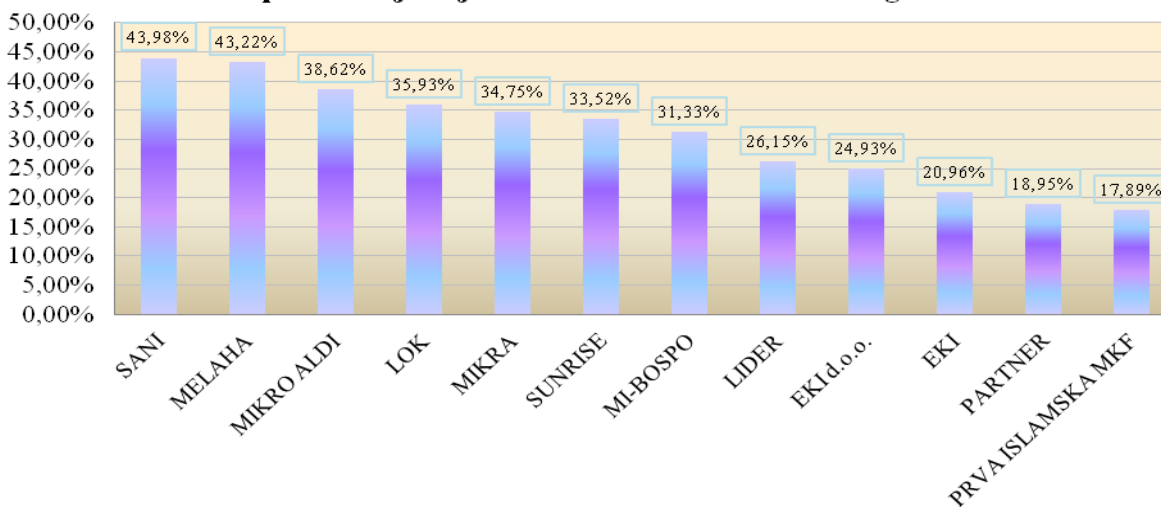
Grafikon 22.

**Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite
prema izvještajima MKO u II kvartalu 2015. godine**

Grafikon 23.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u II kvartalu 2015. godine**

Grafikon 24.

